

*Een rijke Republiek, maar
een corrupt bestuur?*

*Joris Oddens over de ontdekking
van het eerste parlement*

*Het bestuur van het LCB
2014 stelt zich voor*

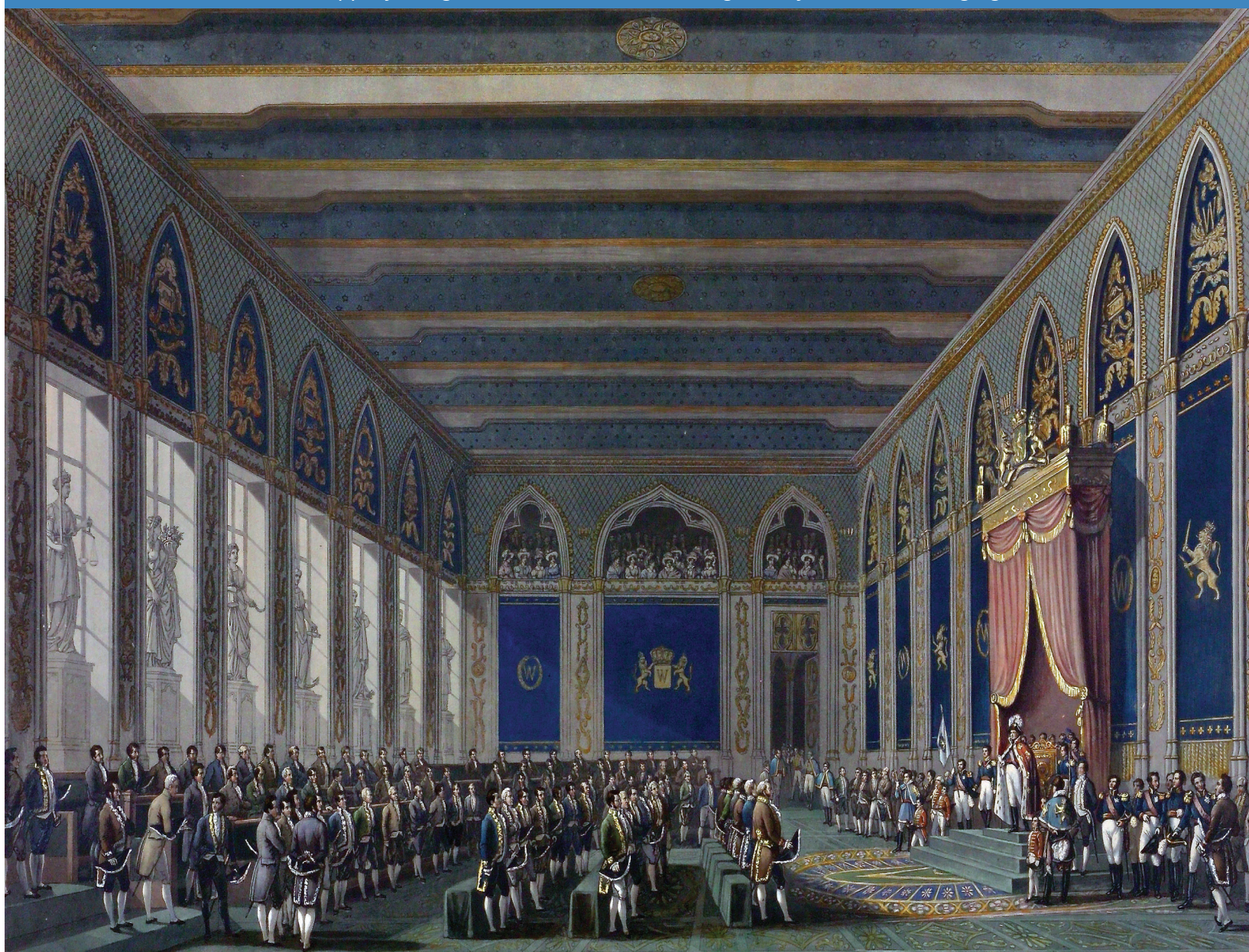
TNT Post
Port betaald

Bestuurskundige Berichten

27e Jaargang, Nummer 3
Juni 2013

Semi-wetenschappelijk magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

Terug in de tijd 1750 - 1850

Retouradres: Wassenaarseweg 52, 2333 AK Leiden

Het Beste voor het openbaar bestuur

Acestes Public Sector Strategy is een onafhankelijk Nederlands adviesbureau dat overheidsinstanties adviseert en ondersteunt op gebied van strategie, beleid en organisatie.

Acestes is institutioneel lid van de B.I.L. omdat we er aan hechten een goede relatie te onderhouden met de gemeenschap van bestuurskundestudenten. Acestes is een bestuurskundige praktijk: onze methoden, onze benadering, de materie waarop wij ons richten en onze klanten maken het dat. Bestuurskundestudenten zijn daarom belangrijke mensen: velen zullen wellicht ooit klant van ons worden. En enkelen worden wellicht collega.

Wij zijn altijd op zoek naar het bestuurskundige toptalent om onze praktijk te versterken. Indien je beschikt over een mastergraad, goede studieresultaten, blijk geeft van enthousiasme voor de publieke zaak, oprechte interesse in een loopbaan als consultant en van een brede oriëntatie tijdens je studie, kijk dan op onze website: **www.Acestes.nl**

Acestes

Public Sector Strategy

Waarde lezer,

Laten we even terug in de tijd stappen naar het jaar 1750. We bevinden ons in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Het is een tijd van onrust en bestuurlijke spanningen. De zeven Gewesten werken slecht samen en handelen voornamelijk uit eigenbelang. Mede hierdoor worden de Staten-Generaal gekenmerkt door trage besluitvorming omtrent nationale belangen. Een Nederland dat naar mijn mening heel anders is dan het moderne Nederland dat we nu kennen, het Nederland van Thorbecke.

We zijn echter niet in één keer overgaan van een Republiek naar een constitutionele monarchie. Veel gebeurtenissen uit 1750 - 1850 spelen een rol bij dit proces. Het lijkt te beginnen met de bemoeienis van de Fransen in 1795. Zij en de Bataven brachten ons ten tijde van de Bataafse Republiek een grondwet, een nationale vergadering en de eerste burgerrechten. In 1813 krijgt het Koningshuis vorm. Onder Willem I worden de net verkregen rechten, vrijheden en actief burgerschap echter weer ingeperkt. Het is pas in 1848, mede door het uitbreken van revoluties in het buitenland, dat Thorbecke uiteindelijk zijn beroemde grondwet mag schrijven en we een constitutionele monarchie worden.

Nu, 165 jaar later, is het interessant om terug te kijken op deze onrustige, maar toch belangrijke 100-jarige bestuurlijke historie met oog op het heden. Wat is er allemaal gebeurd, waardoor we van een slecht samenwerkende unie nu onszelf een constitutionele monarchie kunnen noemen? Hoe belangrijk is de Bataafse Republiek geweest voor onze democratie? Maar misschien nog wel belangrijker: *Wat voor lessen kunnen we trekken uit deze periode, voor ons begrip van het hedendaagse Openbaar Bestuur?*

Namens de redactie wens ik u veel leesplezier.

Met vriendelijke groet,

Pauline Rademakers
Hoofdredacteur

Colofon

Bestuurskundige Berichten

Semi-wetenschappelijk magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

Wassenaarseweg 52, 2333 AK Leiden
Tel. 071-5273696, Fax. 071-5273979
E-mail: secretaris@bilboard.nl
Internet: www.bilboard.nl

Jaargang 27, nummer 3- Juni 2013

Hoofredactie:

Pauline Rademakers

Eindredactie:

Amber van Schie

Redactie:

Caroline Verduin, Chloé Munier, Amber van Schie, Moniek Akerboom en Christien Dijkshof

Lay-out:

Pauline Rademakers

Aan deze editie werkten mee:

Moniek Akerboom, Jeroen Broekema, Wout Broekema, Ton Johannisse, Monique de Jong, Toon Kerkhoff, Kiki Klerks, Joery Matthys, Farah Nikijuluw, Wim van Noort, Joris Oddens, Patrick Overeem, Dieuwertje de Rover, Mart Rutjes, Amber van Schie, Michel Soomers, Caroline Verduin en Annabelle van Waes.

Advertenties:

Monique de Jong, Tel. 071-5273696

Redactieraad:

Prof. Dr. F.M. van der Meer en Dr. A.D.N. Kerkhoff

Oplage: 1250 exemplaren

Abonnementen:

Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet leden kost een abonnement €11,35 per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekening 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. te Leiden o.v.v. 'Abonnement Bestuurskundige Berichten'.

Uitgever:

Orangebook | almanakken & verenigingsbladen
www.orangebook.nl

Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt viermaal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteuren op persoonlijke titel hun mening geven is dit niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie. De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten, te wijzigen, dan wel niet te plaatsen.

Foto omslag: Eerste bijeenkomst der Staten-Generaal. Opening door den Koning op 21 september 1815.
Bron: Atlas Van Stolk, Rotterdam

ISSN 0920-5772

© Copyright 2012 B.I.L.

Informatie

Voor actuele informatie omtrent de openingstijden van de B.I.L.-kamer, activiteiten van de B.I.L. en andere relevante zaken kunt u terecht op onze website: www.bilboard.nl.

Mededelingen

Wijzigingen doorgeven

Bent u verhuisd of is uw telefoonnummer of e-mailadres gewijzigd? Geef uw wijzigingen door via secretaris@bilboard.nl.

Bijdragen Bestuurskundige Berichten

Leden die interesse hebben in het leveren van een (thematische) bijdrage aan een volgende editie van de Bestuurskundige Berichten kunnen zich richten tot de Commissaris Bestuurskundige Berichten via BB@bilboard.nl. Ook reacties op publicaties in deze editie worden zeer gewaardeerd.

Onderwijs evaluaties

Om bij te dragen aan de kwaliteit van het onderwijs is de B.I.L. altijd op zoek naar leden die hun mening over het onderwijs willen delen. Aanmelden voor deelname aan een paneldiscussie kan via BEL@bilboard.nl.

Inhoudsopgave

Wetenschappelijk

Geschiedenis, Bestuur en Bestuurskunde en het belang van de Nederlandse bestuursgeschiedenis tussen 1750 en 1850 06

Toon Kerkhoff over het belang van de periode 1750 - 1850 voor ons begrip van het hedendaagse Openbaar Bestuur.

De Republiek als winstobject 09

Ondanks de rijkdom ten tijden van de Republiek, kenmerkt deze tijd zich ook door corruptie en slecht bestuur. *Ton Johannisse* gaat hier verder op in.

Van museale waarde. De ontdekking van het eerste parlement van Nederland als politiek-bestuurlijk erfgoed 12

Joris Oddens vertelt over de democratisch verkozen Bataafse Nationale Vergadering en de relevantie hiervan voor de politiek-bestuurlijke geschiedenis van Nederland.

Opinie

Een verjaardagsfeest met de verkeerde jarige 16

In 2013 vieren we het 200 jaar bestaan van het Koninkrijk. *Mart Rutjes* laat echter zien dat 1813 nog het begin- noch het hoogtepunt is van onze verworven democratische burgerrechten.

Het Huis van Thorbecke: Tijd voor een verbouwing? 17

Aan de hand van interviews met docenten van Bestuurskunde proberen we er achter te komen hoe belangrijk Thorbecke is voor het Openbaar Bestuur en in hoeverre het systeem toe is aan verandering.

Studie

Landelijk Congres der Bestuurskunde 2014 22

Het bestuur van het LCB 2014 stelt zich voor.

Groeten uit... Stellenbosch 25

Dieuwertje de Rover vertelt over haar studietijd in Zuid-Afrika.

De Bestuurskunde Tweedaagse 26

Kiki Klerks over het verloop van de Bestuurskunde Tweedaagse. Wat waren de hoogtepunten en wat is er allemaal georganiseerd voor de scholieren. Lees het hier!

Vereniging

Masterreis 27

Dit jaar ging de Masterreis naar Brussel. Lees hier wat er allemaal gebeurd is.

De week van Michel Soomers 28

Een kijkje in het leven van een eerstejaarsstudent Bestuurskunde en student Honours College *Michel Soomers*.

Consultancy Workshop 29

Monique de Jong vertelt over de workshop bij Accestes.

Activiteitenverslag blok 3 30

Annabelle van Waes gaat in op alle activiteiten van blok 3.

Alumni

Buiten bewandelde paden 32

Een alumnusinterview met de gebroeders Broekema.

Geschiedenis, Bestuur en Bestuurskunde en het belang van de Nederlandse bestuursgeschiedenis tussen 1750 en 1850

Door Toon Kerkhoff

Toon Kerkhoff is docent Bestuurskunde aan de Universiteit Leiden. Hij doceert onder meer het vak Geschiedenis van het Openbaar Bestuur. Verder heeft hij promotie-onderzoek gedaan naar 'Corruptie en publieke waarden in de Nederlandse geschiedenis tussen 1748 en 1813.'

Nut en noodzaak van bestuursgeschiedenis voor de bestuurskunde?

In de hedendaagse bestuurskunde wordt relatief weinig aandacht geschonken aan bestuursgeschiedenis. Een kenmerkend voorbeeld is het alom – ook in Leiden – gebruikte handboek *Openbaar Bestuur. Beleid, organisatie en politiek* van Mark Bovens en anderen. In de 6e druk van dit boek (2001) vatten de auteurs de periode 1648 – 1930 (i.e. 282 jaar bestuursgeschiedenis!) samen in slechts drie pagina's en de periode 1930 – 2000 in zes pagina's. Van de negen 'reguliere' grotere bestuurskunde opleidingen in Nederland bieden alleen Tilburg en Leiden een vak over bestuursgeschiedenis aan. Hoewel een handboek Bestuurskunde natuurlijk niet al te veel aandacht aan de geschiedenis kan besteden (daar zijn, hoewel zeldzaam, ook andere boeken voor, zie Leenknecht, et al., 2008; Wagenaar, et al., 2011a) en hoewel curricula ook niet alles zeggen, verraden beide voorbeelden toch een paradoxale trend in de hedendaagse Bestuurskunde. Enerzijds is er de intuïtieve erkenning onder veel bestuurskundigen dat bestuursgeschiedenis nuttig en belangrijk is. Anderzijds wordt deze erkenning nog te weinig omgezet in daadwerkelijk (structureel, systematisch) bestuurshistorisch onderzoek. De consequentie van deze trend is dat bestuursgeschiedenis (te) vaak op een wat obligate handeling lijkt en dat het voor studenten, wetenschappers en bestuurders vaak nog de vraag blijft hoe, in welke mate en waarom de studie van het verleden dan eigenlijk van nut is voor het heden. Kennis van het bestuurlijke verleden wordt eerder voorgesteld als "leuk om te weten" of hooguit als context voor een casus, maar is veelal niet meer dan dat.

De relatief geringe structurele en systematische aandacht voor en gebruik van bestuursgeschiedenis is opmerkelijk en onverstandig. Dat is ten eerste zo omdat veel bestuurskundigen simpelweg bestuurshistorische vragen stellen, bijvoorbeeld naar de oorsprong van hedendaagse instituties en organisaties of de invloed van keuzes in het verleden op het openbaar bestuur in het heden. Niet zelden maken zij daarnaast ook gebruik van bestuurshistorisch onderzoek, zoals een beschrijving van de politiek-bestuurlijke strijd voorafgaand aan de aanleg van grote infrastructurele projecten (Betuwelijn, Noord-Zuid lijn, 2e Maasvlakte etc.), een reconstructie van de organisatieverandering van de Belastingdienst tot op heden of een beschrijving van de ontwikkeling naar *New Public Management* in de laatste decennia van de 20e eeuw. Het frappante is zodoende vaak dat mensen wel bestuursgeschiedenis beoefenen maar dat zij dit nauwelijks beseffen (zie Raadschelders, et al., 2000). Zij maken in ieder geval zelden van de mogelijkheden en finesses van het bestuurshistorische metier gebruik.

Ten tweede dient bestuursgeschiedenis wel degelijk morele, didactische en utilitaristische doelen (zie: Raadschelders, et al., 2000; Vaughn, 1985). Het stelt bestuurskundigen namelijk onder meer in staat percepties en mythes in heden en verleden te doorbreken door aandacht te schenken aan context, detail en de lange termijn. Dat helpt onder meer om uniciteit en vergelijkbaarheid aan te tonen, evenals het toevallige of irrationele en het bedoelde of vooropgezette. Het helpt bestuurskundigen ook om verandering en continuïteit in ideeën en houdingen ten opzichte het algemene belang, of de rol van de overheid te doorgronden en levert zodoende belangrijke kennis op van de geschiedenis van sociaal-politieke interactie. Het biedt inzicht in veranderende opvattingen over de verhouding tussen politiek en bestuur, staat en samenleving, en publiek en privaat; de 'kerndichotomieën' aan de hand waarvan bestuurskundigen hun vakgebied en object van onderzoek veelal trachten te bepalen (zie Rutgers, 2004).

Het belang van de Nederlandse bestuursgeschiedenis tussen 1750 en 1850

Gezien het bovenstaande kunnen wij gerust stellen dat een historisch themanummer van de *Bestuurskundige Berichten* als geroepen komt! De waarde van dit nummer wordt daarnaast ook duidelijk uit de gekozen periodisering, van de 17e en 18e eeuwse Republiek der Verenigde Nederlanden tot en met het ontstaan van de constitutionele monarchie en Thorbecke's gedecentraliseerde eenheidsstaat uit het midden van de 19e eeuw. In deze periode grofweg van 1750 tot 1850 – door sommigen een *Sattelzeit* genoemd (Brunner, et al., 1972) – zijn de fundamenteën gelegd van het huidige Nederlandse politiek-bestuurlijke systeem. Het was een periode waarin grote veranderingen in de politieke, sociale en economische structuur hand in hand gingen met grote veranderingen in opvattingen over bestuur, politiek en samenleving. Ook in Nederland (net als in Duitsland en Frankrijk) was de *Sattelzeit* een tijdperk van democratisering, ideologisering en politisering (Kerkhoff, et al., 2013; Van Sas, 2005: 19-21; Velema, 1999: ix-x). Iemand die rond 1750 in, bijvoorbeeld, Den Haag in slaap zou vallen en pas rond 1848 wakker zou worden, zou zijn of haar wereld nauwelijks nog herkend hebben. Dat zien wij – vooral ook lettend op de bijdragen in dit nummer van de *Bestuurskundige Berichten* – voornamelijk op twee (nauw aan elkaar verbonden) terreinen: een sterk veranderend staatsbestel en een sterk veranderende politieke cultuur.

Om met het eerste te beginnen. Het tijdperk van de Republiek (zie de bijdrage van Ton Johannisse) werd gekenmerkt door zeer autonoom opererende gewesten, steden en regentenkliekjes die allen zoveel mogelijk macht in eigen handen probeerden te behouden. Van een echte unie was nauwelijks sprake. Hoe anders was dat tegen het midden en zeker tegen het einde van de periode! Zoals het stuk van Joris Oddens laat zien werd er in de periode 1795 – 1801 al op veel terreinen een einde gemaakt aan dit oude bestel van de Republiek. Nu kwam er een *nationale* vertegenwoordigende vergadering, een eerste *Staatsregeling* (feitelijk onze eerste grondwet, 50 jaar voor die van Thorbecke!) en werd de federatie van autonome gewesten voor het eerst daadwerkelijk een unie, zowel in inhoud als in vorm. Deze centralisatie zou met de meer directe inmenging van de Fransen na 1801 nog sterker worden doorgevoerd. De column van Mart Rutjes laat eenzelfde beeld zien en toont andermaal het belang van de 'keermomenten' 1795 en 1848 (in plaats van 1813). Niettegenstaande het belang van de periode 1795 – 1801 zou er zeker ook vanwege '1848' van het zogenaamde 'particularisme' van de

oude Republiek weinig meer over blijven. Nederland werd nu de gedecentraliseerde eenheidsstaat die wij nog steeds kennen, met een parlement en een 'liberale' constitutie waarin ook het Koningschap aanzienlijk in macht is ingeperkt. De eeuwenoude centrale bestuurlijke spanning tussen lokale autonomie en centralisatie (waar ook Johannisse naar verwijst in zijn stuk) werd zodoende in een lang historisch proces, eerst door Patriotten en Bataven en later definitief door Thorbecke opgelost.

In de tweede plaats wordt de periode gekenmerkt door enkele grootschalige veranderingen op het gebied van de heersende bestuurscultuur en politieke ideologie. Johannisse verwijst naar de 'corruptie' die het gevolg was van het regeren door een kleine oligarchie van regenten ten tijde van de Republiek. Maar dat zou met de komst van Patriotten, Bataven en uiteindelijk onder leiding van de liberalen van Thorbecke eveneens aanzienlijk veranderen. Rutjes betoogt in zijn column hoe dat gebeurde tussen 1795 en 1848, overigens met uitzondering van de periode 1810 – 1813 en de daaropvolgende 'Restauratie'. Ook Oddens laat zien dat er in het proces van staatsvorming vanaf 1795 bijzonder veel aandacht was voor een andere manier van 'politiek' bedrijven met nadruk op uitbreiding van stemrecht en enkele politieke vrijheden die wij nu voor lief nemen.

“De bijdragen aan dit, in mijn ogen bijzondere, nummer van de Bestuurskundige Berichten laten stuk voor stuk zien hoe aandacht voor fundamentele karakteristieken en veranderingen in de Nederlandse politiek-bestuurlijke context de vorm en inhoud van ons huidige openbaar bestuur in hoge mate hebben bepaald.”

Nog weer anderen hebben elders uitvoeriger beschreven waar dat op neerkwam (zie Kerkhoff, et al., 2013): feitelijk al sinds de Patriotten in de jaren 1780 was er al sprake van een fundamentele herijking van de principes waarop 'goed' bestuur gestoeld diende te zijn. Kenmerkende 'basiswaarden' werden nu openheid (in plaats van gesloten bestuur), representativiteit (op basis van verdienste in plaats van afkomst) en verantwoording (af te leggen aan een parlement, indirect zo aan het volk) om slechts enkele te noemen. Dergelijke veranderende ideeën kwamen niet in de laatste plaats voort uit en ten goede aan voortdurende democratisering en politisering van de Nederlandse samenleving. Tussen 1750 en 1850 kregen grotere en andere groepen toegang tot het bestuur van Nederland, werden bestuurders geacht zich

met een groter 'publiek belang' rekening gehouden. Nederland werd tegen vooral in de negentiende eeuw bovendien ook steeds meer een natie: een verbond van mensen op basis van talige en culturele eenheid. De staat en de overheid werden zodoende langzamerhand iets voor alle *Nederlanders* (in tegenstelling tot Hollanders of Utrechters). Dat is nogal wat.

Met het bovenstaande zijn, weliswaar kort, het nut van bestuursgeschiedenis en het belang van de Nederlandse bestuursgeschiedenis tussen ca. 1750 en 1850 aangetoond. In wat volgt kan de lezer zien waar dat in de praktijk van de hedendaagse bestuursgeschiedenis zoal op neer komt. De bijdragen aan dit, in mijn ogen bijzondere, nummer van de *Bestuurskundige Berichten*

laten stuk voor stuk zien hoe aandacht voor fundamentele karakteristieken en veranderingen in de Nederlandse politiek-bestuurlijke context de vorm en inhoud van ons huidige openbaar bestuur in hoge mate hebben bepaald. Deels gebeurt dat expliciet maar deels zal de oplettende lezer ook zelf de verbinding tussen verleden en heden moeten zoeken. Dat is, tot slot, overigens een opgave voor iedere bestuurskundige (ook die in opleiding!) want, in de woorden van Leonard White (1955: 13), "*No administrative system can be well understood without some knowledge of what it has been, and how it came to be what it is*". Alleen al om die reden vormt dit nummer verplichte kost voor iedere student bestuurskunde! ■

Standbeeld van Willem van Oranje, vader des Vaderlands

Literatuur

1. Brunner, O., Conze, W., & Koselleck, R. (Eds.). (1972). *Geschichtliche Grundbegriffe: historisches Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in Deutschland*. Stuttgart: Klett-Cotta.
2. Kerkhoff, A. D. N., Kroeze, D. B. R., & Wagenaar, F. P. (2013). Corruption and the Rise of Modern Politics in Europe in the Eighteenth and Nineteenth Centuries: A Comparison between France, the Netherlands, Germany and England. Introduction. *Journal of modern European history*, 11(1), 19-30.
3. Leenknecht, G.-J., Kubben, R. M. H., & Jacobs, B. C. M. (2008). *Opstand en Eenwording. Een institutionele geschiedenis van het Nederlandse openbaar bestuur*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers.
4. Raadschelders, J. C. N., Wagenaar, F. P., Rutgers, M. R., & Overeem, P. (2000). Against A Study of the History of Public Administration: A Manifesto. *Administrative Theory and Practice* 22(4), 772-791.
5. Rutgers, M. R. (2004). *Grondslagen van de bestuurskunde. Historie, begripsvorming en kennisintegratie*. Bussum: Coutinho.
6. Van Sas, N. C. F. (2005). *De metamorfose van Nederland: van oude orde naar moderniteit, 1750-1900*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
7. Vaughn, S. (Ed.). (1985). *The vital past: writings on the uses of history*. Athens, Ga.: University of Georgia Press.
8. Velema, W. R. E. (1999). Nederlandse begripsgeschiedenis: ten geleide. In N. C. F. Van Sas (Ed.), *Vaderland: een geschiedenis van de vijftiende eeuw tot 1940* (pp. ix-xvii). Amsterdam: Amsterdam University Press.
9. Wagenaar, F. P., Kerkhoff, A. D. N., & Rutgers, M. R. (Eds.). (2011a). *Duizend jaar openbaar bestuur in Nederland: Van patrimoniaal bestuur naar waarborgstaat*. Bussum: Coutinho.
10. White, L. D. (1955). *Introduction to the study of public administration* (4 ed.). New York: Macmillan.

Bent u in Leiden afgestudeerd als bestuurskundige, maar nog geen alumnuslid van de B.I.L.? Vul de alumnus lidmaatschapskaart in de B.I.L.-kamer in of stuur een e-mail naar secretaris@bilboard.nl.

Kent u nog oud-studiegenoten die nog geen alumnuslid zijn? Stel hen dan op de hoogte van de voordelen van het alumnuslidmaatschap!

De Republiek als winstobject

De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden wordt gekenmerkt door een periode van macht, rijkdom en cultuur. Dat is de positieve visie die bij veel Nederlanders aanwezig is. Maar achter dit beeld staat een bestuurlijke werkelijkheid waarin de Republiek als slecht bestuurd en corrupt naar voren komt. Deze twee negatieve aspecten worden in dit artikel nader belicht.

Door Ton Johannisse

Op 23 januari 1579 wordt de Unie van Utrecht getekend, een overeenkomst waarbij een aantal provincies of ook wel Gewesten zich verbinden om ten eeuwige dage bijeen te blijven, elkaar te steunen tegen aanvallen van buitenaf en gezamenlijk een aantal zaken te regelen op het gebied van defensie, belastingen en godsdienst.

De Landsheer was Heer van een Gewest. Op den duur hebben echter alle Gewesten dezelfde persoon als Landsheer. Hierdoor ontstond een neiging tot centralisatie. Op 26 juli 1581 wordt het Plakkaat van Verlatinghe door de Staten-Generaal in Den Haag ondertekend. Daarmee verdwijnt de figuur van de Landsheer uit de staatsinstellingen. Tussen 1581 en 1588 wordt gezocht naar een nieuwe Landsheer. In 1588 trekken de Staten-Generaal echter het bestuur volledig naar zich toe. Dat heeft grote gevolgen voor de besluitvorming binnen de Republiek. In de afgezworen situatie was de Landsheer de centrale figuur die door het doen van toezeggingen aan de verschillende Provincies en mede geholpen door zijn prestige in staat was de Staten-Generaal tot een besluit te brengen of diezelfde Staten-Generaal iets te weigeren. De scheidsrechters functie van de Landsheer is nu echter verdwenen en al hoewel er grote verschillen in rijkdom zijn tussen de provincies is er geen sprake van dat één provincie de andere provincies zijn wil op kan leggen.

De rol van de stadhouder

Plaatsvervanger van de Landsheer in het Gewest was de stadhouder. Al deze Gewesten waren echter nadrukkelijk zelfstandig. Hierdoor ligt de nadruk op de Gewesten en de stadhouder.

Met het vertrek van de Landsheer kan ook de functie van stadhouder vervallen. Dit gebeurt niet. In plaats daarvan wordt hij nu door de Staten van een Gewest benoemd. Hij is daardoor een dienaar van het Gewest. In de praktijk wordt in de verschillende Gewesten meestal dezelfde persoon tot stadhouder benoemd. Dit verhoogt zijn prestige aanzienlijk. Echter een opvallend kenmerk van de stadhouder is dat hij al voor het bestaan van de Republiek namens de Landsheer het benoemingsrecht hanteerde van de leden van de vele Vroedschappen en van de leden van de Staten van het Gewest. Deze

bevoegdheid blijft hij hanteren na het vervallen van de Landsheer. Dit werd als een normale zaak beschouwd omdat er in die tijd geen sprake was van enige verkiezing voor welke functie dan ook. De stadhouder heeft dus een aanzienlijke grip op de voor het leven benoemde leden van de Staten en de Vroedschappen. Daarmee ook op de bronnen van inkomsten die het landsbestuur kunnen opleveren. Dit is, met onder anderen het gebruik om de inning van de vele soorten belasting te verpachten, een zeer lucratieve zaak. Verder bemiddelt de Stadhouder bij problemen tussen Gewesten, maar daarnaast weet hij als Kapitein-Generaal van de landmacht en Luitenant-Admiraal van de zeemacht ook menigmaal zijn zin door te zetten op militair gebied.

Het streven van de stadhouders gedurende de hele periode van de Republiek is er op gericht staatshoofd te worden. Dit bij voorkeur met de titel koning. Dit streven wordt nog versterkt doordat de stadhouder een aparte status heeft te midden van de dikwijls gehate Staten. Hierdoor ziet de niet aan het bestuur deelnemende bevolking (99%) hem als de enige persoon die in het door corruptie geteisterde land te vertrouwen is en het

Het volk

Het volk bestaat uit al die mensen die geen aanzienlijke eigendom hebben. Onder het gewone volk vallen ook de advocaten, professoren, artsen en andere personen met een hogere opleiding alsmede de gewone kooplieden en eigenaren van drukkerijen, boekwinkels, enz. Zij zijn allemaal op één of andere manier afhankelijk van de regenten en kunnen dan ook onder druk gezet worden om hun mond te houden. Er is nagenoeg geen sociale mobiliteit. Het volk telt voor de Regenten niet mee. De Vroedschap en de Staten(-Generaal) maken zich op den duur dan ook zeer gehaat bij het volk.

algemeen belang wil dienen. Dit verklaart de populariteit van de Prinsen van Oranje en verklaart tevens waarom de Staten liever zonder dan met een stadhouder regeren.

De slechte besluitvorming van de Staten-Generaal

De Republiek der Verenigde Nederlanden is gegrondvest op het traktaat van de Unie van Utrecht. In de tekst van dit traktaat zijn regels opgenomen omtrent besluitvorming. Zo worden in artikel 5 gemeenschappelijke belastingen aangekondigd voor de verdediging van het land waarvoor de besluitvorming eenparig moet zijn. Artikel 9 is dan op papier duidelijk wat betreft de besluitvorming: *“Voorts zal men geen wapenstilstand of vrede sluiten, noch een oorlog beginnen, noch enige belasting of contributie instellen de generaliteit van de Unie betreffende, dan met eenparigheid van stemmen dezer provincies. Maar in andere zaken betreffende het beleid van deze confederatie, wat daar van afhangt en uit volgen zal, zal besloten worden in overeenstemming met het advies en de besluiten van de meerderheid van de provincies van dit verbond....”*¹

Ton Johannis

Drs. J.A.J. (Ton) Johannis is als politicoloog afgestudeerd aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Hij is als ambtenaar werkzaam geweest bij de gemeente Amsterdam en zet zich tegenwoordig in als secretaris en vice-voorzitter van het Nieuw Republikeins Genootschap.

Vergadering van het Nieuw Republikeins Genootschap op 27 april j.l. Ton Johannis zit als tweede van links aan de tafel.

Het lijkt erop dat hiermee een redelijk normaal besluitvormingsproces is vastgesteld. De praktijk is echter anders. De Gewesten sturen hun afgevaardigden naar de Staten-Generaal met een nauwkeurig afgebakende opdracht. Er is geen sprake van dat de afgevaardigden een ruim mandaat krijgen. Bij de minste of geringste twijfel moeten de afgevaardigden weer contact opnemen met hun eigen Staten voor nieuwe instructies. Is er sprake van een voorstel dat nog niet tevoren in de Gewestelijke Statenvergadering aan de orde is geweest dan gaan de afgevaardigden terug naar hun eigen Staten om ruggespraak te houden. Soms wordt daarmee gewacht tot de eerstvolgende reguliere Statenvergadering.

Hoewel er dus onderwerpen zijn waarbij een meerderheid van stemmen volgens artikel 9 de zaak zou kunnen beslissen, is die mogelijkheid vanaf het begin van de samenwerking al geblokkeerd. Het was vooral het Gewest Holland dat eenparigheid over alle zaken wenste. Holland zorgde voor 60% tot 70% van alle inkomsten voor de Generaliteit. Holland was echter wel in stemmenaantal in de minderheid, omdat er geen gewogen beslissingen genomen werden. Bij een dus door hen ongewenst besluit zouden zij het hoofddeel van de rekening moeten betalen. Daarom zorgde het Gewest ervoor, door bilaterale afspraken te maken bij het begin van de samenwerking, dat op den duur de eis van eenparigheid voor alle besluiten gold.

Toen die gedragslijn eenmaal was gevestigd was er geen weg meer terug. De Gewesten waren ieder zozeer op hun onafhankelijkheid gesteld dat er geen sprake kon zijn van het inleveren van enige zeggenschap ten gunste van een betere en vooral snellere besluitvorming.

Samenhangend hiermee was het orgaan dat namens de Staten-Generaal moest toezien op de uitvoering van zijn besluiten, de toenmalige Raad van State, nagenoeg machteloos. De Gewesten weigerden meer macht aan dit lichaam te geven. Het gevolg was dat als er overeenstemming was over de consenten, de verdeling van de belasting per Gewest, dit helemaal niet betekende dat de Gewesten hun aandeel leverden. uiten nagenoeg machteloos.

Dit probleem van trage besluitvorming had niet alleen uitwerking op de binnenlandse toestand. De Staten-Generaal bepaalden namelijk ook de buitenlandse politiek van de Republiek. De Republiek maakte zich dan ook in het verkeer met andere mogendheden in Europa berucht door haar ongelooflijke traagheid.²

1. Voor de tekst van de Unie van Utrecht is gebruik gemaakt van de overzetting in modern Nederlands door P. Jobse, gepubliceerd in het Jaarboek Oud-Utrecht 1978.

2. Fruin, R. en H. T. Colenbrander (ed.) (1901) *Geschiedenis der Staatsinstellingen in Nederland tot den val der republiek*, 's Gravenhage: Martinus Nijhoff, p. 304 e.v.

Dat had tot gevolg dat de Republiek de voordelen van een aantal internationale overeenkomsten verbeurde. De trage besluitvorming heeft daardoor ook ernstige gevolgen gehad voor het buitenlandse aanzien van de Republiek.

Populariteit van de Oranjes

De populariteit van Oranje verdwijnt bij de nieuwe middenklasse van de bevolking in de tweede helft van de achttiende eeuw als blijkt dat Oranje samengaat met de regenten-kaste om gezamenlijk het bestuur in handen te houden. De tijd waarin als contrabeweging de Patriotten opkomen.

De Regenten

Een tweede probleem waaraan de Republiek ernstig leed, was de vorming van een regeringskaste: de regenten. In 1581 was een belangrijk besluit genomen door de Staten-Generaal: de vroedschap van een stad mag niet langer meer overleggen met de Gilden en Schutterijen over de aanbevelingen voor de benoeming van leden van de plaatselijke Vroedschap. De reden hiervoor was dat ongeveer 90% van de bevolking nog Rooms-Katholiek was. Hierdoor zouden via de Gilden en Schutterijen tegenstanders van het nieuwe bewind benoemd kunnen worden.

Het is juridisch uitermate twijfelachtig of de Staten-Generaal de bevoegdheid had om een dergelijk besluit te nemen. Opvallend is dat de Staten, die altijd op het vinkentouw zaten om iedere vermoede aanslag op hun rechten of privileges te bestrijden, hier geen bezwaar tegen aantekenden. Daar is echter wel een verklaring voor die gelijk aangeeft hoe er een regentenklasse kon ontstaan. Door dit verbod namelijk op te volgen werd de invloed van de Gilden en Schutterijen op het stadsbestuur tot nagenoeg nul teruggebracht en konden de Vroedschappen zelf hun aanbevelingen opstellen voor de benoeming van nieuwe leden.

Er begint een groep regenten te ontstaan die een aparte kaste gaan vormen. Zij houden alle bestuursbenoemingen binnen hun eigen kring en vormen een oligarchie.

Door G.K. van Hogendorp, zelf een aristocraat die leeft aan het einde van de achttiende en begin negentiende eeuw, wordt dit op uitermate beeldende wijze geschetst:

“Het misbruik van het gezag door de aristocraten bestaat daarin, dat zij zich zelven als het ware van het volk afzonderen, dat zij zich en den hunnen het vermogen

van 't gezamenlijk volk willen toeëigenen. Alle ambten bezetten zij, in de koophandel zijn zij bevoorrecht, van de lasten bevrijden zij zich zoveel zij kunnen, de regter durft hen niet aantasten, oorlog wordt er gevoerd en vrede wordt er gemaakt om hunnent wil. Want een gering aantal regenten heerscht eigendunkelijk, en zij houden alkanderen de geheime belofte van niemand hunner over iets strafwaardigs aan te spreken.”¹

Deze regenten waren niet bereid om anderen tot hun groep toe te laten. Familieleden en aanhangers werden in sleutelposities en winstgevende ambten geschoven. Hoewel de normen in die tijd anders zijn dan heden ten dage werd toch door tijdgenoten schande gesproken van het totaal corrupte en op zichzelf gerichte bestuur. Ook van uit het buitenland was er veel kritiek op deze corruptie. De regenten stalen Nederland leeg en zorgden ervoor zelf schatrijk te worden. Slechts één punt werd door hen in acht genomen: de uitbuiting moet niet zo ver gaan dat het gewone volk echt in opstand komt. Het uitpersen op zich leverde genoeg op. De regenten hadden maar één drijfveer en dat is geld, ongeacht de herkomst. Regeren werd op de eerste plaats beschouwd als een winstobject.²

Conclusie

De weigering om tot werkelijke samenwerking te komen tussen de Gewesten onderling leverde een zeer traag en daardoor slecht bestuur op. De geldelijke belangen van de leden van de Gewestelijke Staten waren de reden om samenwerking en centralisatie te weigeren. Immers er waren tientallen bestuurlijke posities te vergeven en te verpachten die geld opleverden. Die macht zou verloren gaan bij standaardisatie en centralisatie. Dezelfde geldelijke belangen bepaalden de noodzaak om de bestuurlijke elite zeer klein te houden. *“Het recht om te regeren was in de Republiek een privaatrecht van enkele families geworden”³* De geldelijke belangen van de bestuurlijke elite bepaalde de kwaliteit van het bestuur. Pas bij een democratische opzet van het bestuur met algemeen kiesrecht en de daarbij behorende controle is er uitzicht op behoorlijk bestuur. In Nederland is daar sprake van vanaf 1848 als de macht van de elite, in dit geval de koning, wordt doorbroken. ■

1. Van Hogendorp, G.K. (xxxx) *Brieven en gedenkschriften, deel 2*, p. 278.

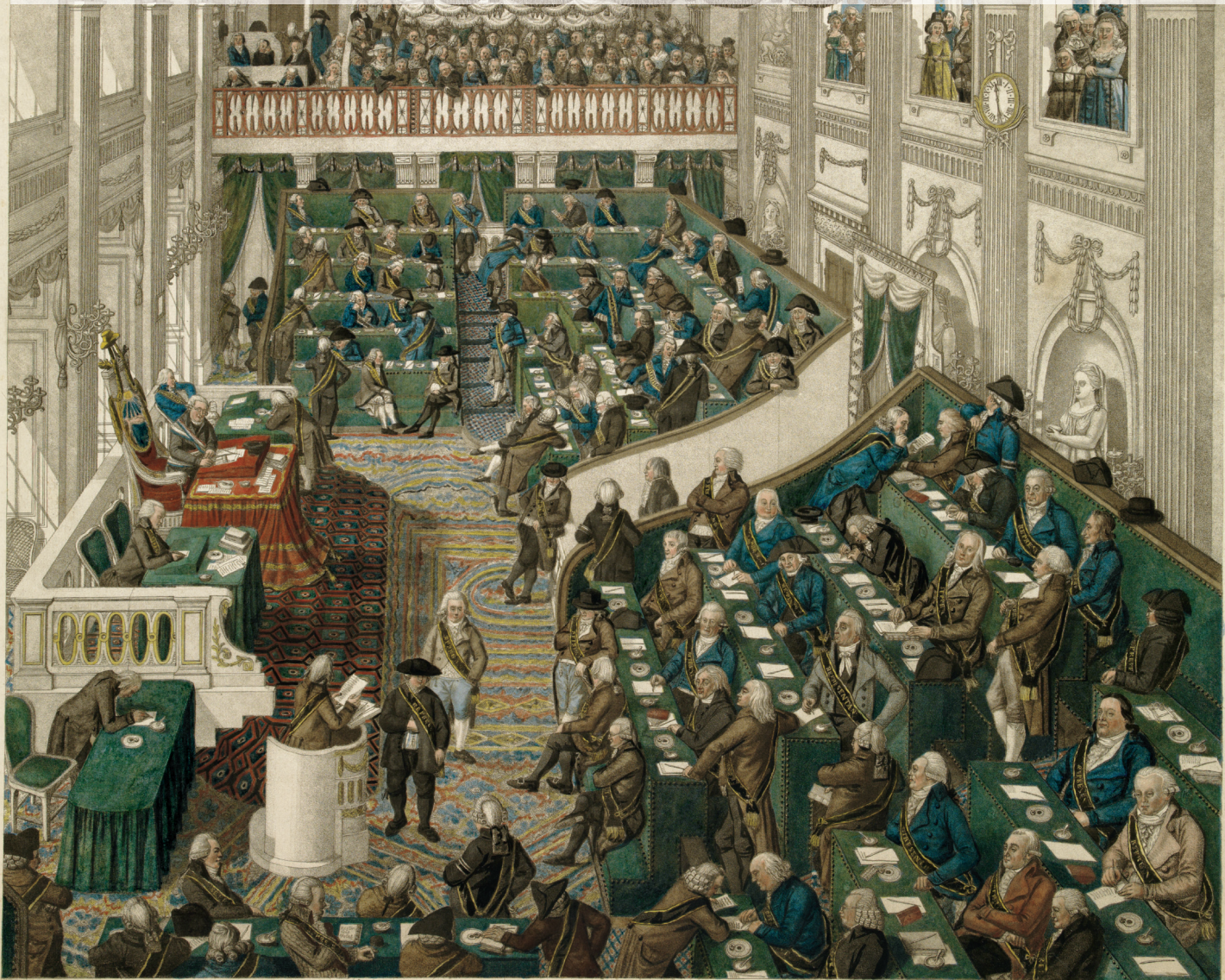
2. De Wit, C.H.E. (1965), *De strijd tussen aristocratie en democratie in Nederland*, Heerlen: Winants, p.20

3. De Wit, C.H.E. (1981), *Alg. Geschiedenis der Nederlanden, deel 11*, Haarlem: Fibula-Van Dishoeck, p 158.

Van museale waarde.

De ontdekking van het eerste parlement van Nederland als politiek-bestuurlijk erfgoed

Door Joris Oddens

De Nationale Vergadering in 1797 (George Rokers, collectie Rijksmuseum Amsterdam)

Op 13 april 2013 vond na tien jaar sluiting eindelijk de heropening plaats van het Rijksmuseum. In de nieuwe opstelling is gekozen voor een indeling op periode, waarbij topstukken zij aan zij hangen met objecten die artistiek misschien van minder waarde zijn, maar bijdragen aan het geschiedverhaal dat het museum wil vertellen. In de afdeling die gewijd is aan de achttiende eeuw, de eeuw dus van Verlichting en Revolutie, vinden we twee objecten die met elkaar verband houden: hangend aan de muur een portret van de Brabantse arts Leonardus van der Voort afgebeeld als lid van de Nationale Vergadering van de Bataafse Republiek, en daarvoor, in een glazen vitrine, een lint met daarop geborduurd het woord

‘representant’ oftewel volksvertegenwoordiger.

De opname van deze twee objecten in de nieuwe opstelling mag symbolisch heten voor de kentering die zich aan het voltrekken is in de politiek-bestuurlijke canon van Nederland. Het is veelbetekenend dat het Rijksmuseum, dat toch kan putten uit een meer dan indrukwekkende eigen collectie, ervoor gekozen heeft juist een tot voor kort onbekend en recentelijk uit familiebezit opgedoken portret ten toon te stellen. De herontdekking van Van der Voort loopt parallel met de herontdekking van het eerste parlement van Nederland, want dat was de Nationale Vergadering waarvan Van der Voort in 1796 lid werd. Binnen het door NWO gefinancierde Amsterdamse

onderzoeksproject *The First Dutch Democracy. The Political World of the Batavian Republic, 1796-1801*, dat momenteel in een afrondende fase verkeert, behoorde het tot de centrale doelstellingen te wijzen op het belang van onze parlementaire pioniersjaren.¹ Dit heeft onder meer geresulteerd in de publicatie van een monografie over de geschiedenis van het eerste parlement van Nederland.² Buiten het onderzoeksproject om verscheen zeer recent bovendien een handboek parlementaire geschiedenis van Joop van den Berg en wijlen Jan Vis, waarin het jaar 1796 eveneens als beginpunt wordt genomen.³

Wat is hieraan nu zo vernieuwend of bijzonder?

Tot voor kort begon de parlementaire geschiedenis van Nederland in de meeste overzichtswerken rond 1840, kort voor de grondwetsherziening van 1848, waarmee de parlementaire democratie gezegd werd haar intrede te doen in het Nederlandse politieke bestel. Dat het daarbij ging om een herintrede, werd er voor het gemak niet bij vermeld: vóór het autocratische bewind van Willem I en de vroege Willem II, vóór ook de Napoleontische inlijving, het koninkrijk Holland onder Lodewijk Napoleon en het kortstondige raadpensionarisschap van Rutger Jan Schimmelpenninck, heeft er in Nederland een grootschalig democratisch experiment plaatsgevonden. Het onbetwiste centrum van dit experiment vormde het nationale parlement in Den Haag.

De eerste ideeën voor zo'n parlement vormden zich in de vroege jaren negentig van de achttiende eeuw. Een decennium daarvoor, vanaf ongeveer 1780, waren ontevreden Nederlandse burgers begonnen zich te verzetten tegen het oligarchische bestuur van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, en meer in het bijzonder tegen de in hun ogen te grote macht van de stadhouder Willem V van Oranje-Nassau, die zich gedroeg als een soort vorst, terwijl hij in de ogen van deze burgers eigenlijk niet meer dan een soort hoge ambtenaar behoorde te zijn. De ontevreden burgers, die zich patriotten noemden, wilden bovendien zelf

hun bestuurders kunnen kiezen, zodat het zichzelf in stand houdende bestuur van een kleine groep machtige families kon worden doorbroken. Gedurende de jaren tachtig liep het conflict tussen de patriotten en de aanhangers van de stadhouder hoog op, tot Willem V de patriottenopstand in 1787 met behulp van een Pruisisch leger neersloeg en de patriotten dwong ondergronds te gaan of naar het buitenland te vluchten.

“Net als eerder de Franse Assemblée nationale zou de Nationale Vergadering een grondwet ontwerpen, waartoe eerst een uit het midden van de vergadering en volgens een vaste gewestelijke verdeelsleutel benoemde commissie aan het werk zou gaan.”

Twee jaar later begon in Frankrijk een revolutie die overal in de westerse wereld veel indruk maakte. Zo ook bij de patriotten, van wie velen uitgerekend naar Frankrijk waren gevlucht en die dus van dichtbij meemaakten hoe de revolutionaire Fransen overgingen tot het oprichten van een *Assemblée nationale constituante*. Deze vergadering, die was voortgekomen uit de Franse Staten-Generaal die door koning Lodewijk XVI bijeen waren geroepen, stelde zichzelf tot taak een grondwet te ontwerpen voor het Franse volk, maar nam tot het zo ver was ook de wetgevende macht op zich. In 1791 lag er een grondwet en vonden in Frankrijk de eerste nationale verkiezingen plaats voor een *Assemblée nationale législative*, oftewel een constitutionele wetgevende vergadering. De patriotten, die in hun hervormingsvoorstellen uit de jaren tachtig aanvankelijk de federatieve structuur van de Republiek hadden willen handhaven en het door hen gewenste vertegenwoordigende stelsel vooral op het lokale bestuursniveau hadden willen invoeren, begonnen nu ijverig plannen te maken om ook in Nederland een *nationale* vertegenwoordigende vergadering op te richten, gebaseerd op hetzelfde principe als het Franse voorbeeld, maar tegelijkertijd wel met een specifiek Nederlands karakter.

Het zou nog wel even duren voordat zij van deze plannen serieus werk konden gaan maken. Pas in 1795 slaagden de patriotten, die zich inmiddels Bataven waren gaan noemen (naar de roemruchte Germaanse stam), erin het van binnen uitgeholde stadhouderlijke bewind met de steun van Franse revolutionaire troepen ten val te brengen. Inmiddels had de Franse Revolutie een dramatische keer genomen: de Franse koning was terechtgesteld en er had een verschrikkelijke Terreur

1. Zie voor een nadere omschrijving van dit project: Wyger R.E. Velema, 'Rethinking the Batavian Revolution', in: Margriet Bruijn Lacy ed., *Dutch Studies in a globalized world* (Münster 2009) pp. 11-24.

2. Joris Oddens, *Pioniers in schaduwbeeld. Het eerste parlement van Nederland 1796-1798* (Nijmegen 2012). Eveneens binnen het kader van dit project verschenen Mart Rutjes, *Door gelijkheid gegrepen. Democratie, burgerschap en staat 1795-1801* (Nijmegen 2012) en Frans Grijzenhout, Niek van Sas en Wyger Velema ed., *Het Bataafse experiment. Politiek en cultuur rond 1800* (Nijmegen 2013).

3. Van den Berg, J.Th.J en J.J. Vis (2013) *De eerste honderdvijftig jaar. Parlementaire geschiedenis van Nederland 1796-1946* (Amsterdam).

CV

Wie: Joris Oddens (1981)

Huidige functie: Docent Geschiedenis Universiteit van Amsterdam

Opleiding

2001-2005 BA Europese studies en BA Nederlandse taal en literatuur (UVA)

2005-2007 ResearchMA Vroege Moderne Geschiedenis (UVA)

Loopbaan

2007-2011 Promotie-onderzoek Geschiedenis (UVA)

Titel proefschrift: *Pioniers in schaduwbeeld. Het eerste parlement van Nederland 1796-1798*

2009-heden Docent Geschiedenis Universiteit Amsterdam

2012-heden Redactiesecretaris *Tijdschrift voor de Geschiedenis*

2013-heden Postdoctoraal onderzoek Radboud Universiteit Nijmegen

plaatsgevonden waarbij vele duizenden Fransen de dood hadden gevonden. Zowel in Frankrijk als in de Bataafse Republiek, zoals Nederland nu heette, waren veel mensen van mening dat de Terreur had kunnen gebeuren doordat de *Convention nationale*, de parlementaire opvolger van de Assemblée législative, veel te veel macht was toegestaan. Toen in 1795 officieel werd begonnen met het maken van een plan voor een Nederlands parlement, toonden betrokkenen zich daarom huiverig voor een vergadering die, net zoals in Frankrijk het geval was geweest, zowel constituerende (grondwetgevende) als legislatieve (wetgevende) bevoegdheden zou krijgen. Vooral bestuurders uit gewesten uit Friesland, Zeeland en Groningen waren bovendien bang dat Holland, waar veruit de meeste mensen woonden, bij de invoering van een vertegenwoordigend districtenstelsel veel machtiger zou worden dan het was geweest ten tijde van de federatieve bestuursstructuur, waarin ieder gewest een stem had gehad.

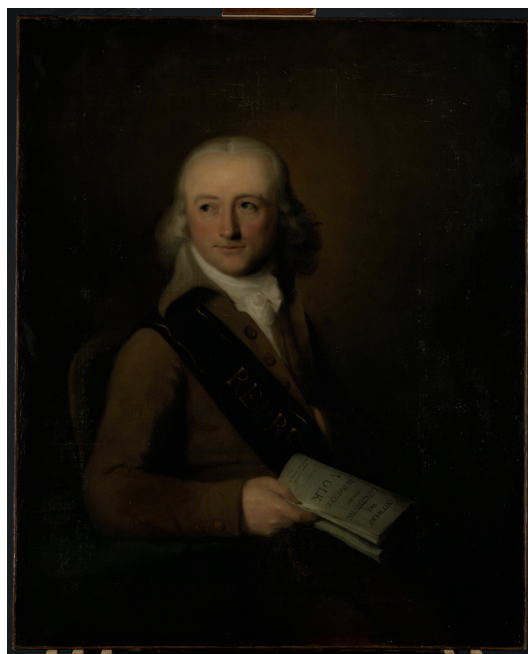
De Nationale Vergadering van start

Na veel geruzie en gedreig over en weer bereikten de verschillende gewesten uiteindelijk een compromis waarmee iedereen min of meer kon leven, en kon op 1 maart 1796 de Nationale Vergadering van start. Het eerste parlement van Nederland telde formeel 126 leden die via een getrapt kiesstelsel waren verkozen bij landelijke verkiezingen die in januari en februari

hadden plaatsgevonden. Net als eerder de Franse Assemblée nationale zou de Nationale Vergadering een grondwet ontwerpen, waartoe eerst een uit het midden van de vergadering en volgens een vaste gewestelijke verdeelsleutel benoemde commissie aan het werk zou gaan. Terwijl de commissie bezig was met het maken van een grondwetsontwerp, fungeerde de Nationale Vergadering voorlopig als wetgevende vergadering. In de praktijk betekende dit dat zij allerlei zaken in behandeling nam, hierover eventueel debatteerde en in elk geval een decreet uitvaardigde.

Het initiatief tot een decreet kon in de eerste plaats worden genomen door de vergadering zelf. Leden van de vergadering formuleerden voorstellen die konden gaan over ieder denkbaar onderwerp. Talrijker dan de voorstellen van parlementsleden waren de missives van lagere overheden en diplomatieke vertegenwoordigers. Niet alleen overheden, maar ook individuele burgers hadden het recht zich rechtstreeks tot de vergadering te wenden door middel van een verzoekschrift. Van deze mogelijkheid werd gretig gebruik gemaakt. Naast haar grondwetgevende en haar wetgevende taak had de Nationale Vergadering ook een controlerende taak, die bestond in de uitoefening van het oppergezag over de lichamen die samen de uitvoerende macht vormden: een comité voor algemene zaken, een comité voor de marine, twee comités voor de koloniën en de rekenkamer.

De samenstelling van de Nationale Vergadering was erg gevarieerd: de achtergrond van haar leden liep

Leonardus van der Voort afgebeeld als lid van de Nationale Vergadering van de Bataafse Republiek; in zijn handen een exemplaar van het Ontwerp van Constitutie (Johan Bernard Scheffer; collectie Rijksmuseum Amsterdam).

uiteen van wat we nu zouden omschrijven als het midden- en kleinbedrijf tot de traditionele Hollandse regentenfamilies en de Overijsselse landadel. Alle leden van het eerste parlement van Nederland hadden gemeen dat ze nooit eerder deel hadden uitgemaakt van een vertegenwoordigende wetgevende vergadering waarvan de zittingen bovendien openbaar waren: niet alleen boden de publieke tribunes plaats aan een beperkt aantal toeschouwers, maar de handelingen van de zittingen verschenen bovendien dagelijks in druk en werden gretig gelezen. De parlementsleden spraken dus niet alleen tegen elkaar, maar voor het eerst ook voor de bühne, wat de aard van het openbaar bestuur in Nederland drastisch veranderde.

Om hun zittingen enigszins te structureren ontwierpen de leden van de Nationale Vergadering voor zichzelf een reglement van orde. Zelf wanneer ze zich strikt aan dit reglement hielden – wat lang niet altijd gebeurde – bleef er in de eerste maanden nog veel onduidelijk: zoals in ieder parlement werden de zittingen van de Nationale Vergadering minstens zo zeer gereguleerd door ongeschreven regels als door geschreven documenten, maar in het eerste parlement van Nederland waren deze conventies begrijpelijkerwijs nog niet uitgekristalliseerd. In een dergelijke situatie is de verleiding groot om procedureel de grenzen op te zoeken van wat mogelijk is, wat dan ook regelmatig gebeurde. Het gevolg was dat tijdens de zittingen regelmatig ernstige ordeverstoringen plaatsvonden die we uit de latere parlementaire geschiedenis van Nederland niet of nauwelijks kennen.

Wat hiertoe ook bijdroeg was dat er veel op het spel stond – zeker nadat de constitutiecommissie haar ontwerp aan de vergadering had gepresenteerd en de debatten over de toekomstige constitutie plenair werden voortgezet – en dat de politieke tegenstellingen zeer groot bleken. Daar kwam nog eens bij dat de parlementaire verhoudingen, in vergelijking met de huidige situatie waarbij partijen het tegen elkaar opnemen en per onderwerp een woordvoerder benoemen, uiterst onoverzichtelijk waren: binnen het parlement werden wel partijen gevormd, maar over wie zich tot welke partij rekende werd erg geheimzinnig gedaan omdat men partijen over het algemeen als een negatief verschijnsel beschouwde. Ook was de partijbinding niet zo sterk dat de verschillende inhoudelijke dossiers binnen de partij konden worden verdeeld. Iedereen kon dus het woord voeren over ieder onderwerp dat in het parlement ter sprake kwam, wat regelmatig erg lange debatten opleverde. Omdat de 126 eenmansfracties die zo in zekere zin bleven bestaan zich dus in ieder dossier moesten verdiepen en ook nog eens, niet zoals tegenwoordig, konden beschikken over fractiemedewerkers, was de werkdruk voor de leden van het eerste parlement van Nederland extreem hoog.

Dat dit leidde tot een dusdanig hoog stressniveau dat sommigen in de vergadering af en toe hun zelfbeheersing verloren, hoeft daarom weinig verbazing te wekken.

Gezien de moeilijke omstandigheden waaronder de parlementsleden bovendien moesten werken – de Bataafse Republiek was verwickeld in een oorlog met Engeland en verkeerde in een diepe financiële crisis – is het opmerkelijk te noemen wat de Nationale Vergadering ondanks haar korte zittingsduur – na achttien maanden maakte zij plaats voor een tweede Nationale Vergadering – heeft bereikt. Zij was het die bij wet vastlegde dat in Nederland een scheiding tussen Kerk en Staat moest bestaan, zij verleende de tot dusver gediscrimineerde Joodse gemeenschap het Nederlands burgerschap, zij zette allerlei processen in gang die Nederland in de loop van jaren tot een moderne staat zouden maken (onder meer op het gebied van onderwijs en volksgezondheid), en zij produceerde een lijvig *Ontwerp van Constitutie* dat weliswaar in een referendum door de Nederlandse bevolking zou worden verworpen, maar later de basis zou vormen voor de eerste Nederland grondwet die in 1798 zouden worden bekrachtigd.

Niemand zal ontkennen dat de manier waarop deze grondwet er uiteindelijk zou komen, door middel van een staatsgreep en de politieke uitsluiting van grote groepen burgers, in democratisch opzicht geen schoonheidsprijs toekomt. Dit laat echter onverlet dat de democratisch verkozen Bataafse Nationale Vergadering het verdient te worden gecanoniseerd als een wezenlijk onderdeel van de politiek-bestuurlijke geschiedenis van Nederland. Haar recente musealisering door onze nationale erfgoedinstelling bij uitstek zal vermoedelijk verder bijdragen aan het proces dat hiertoe recentelijk in gang is gezet. ■

Sjerp van een van de leden van de Nationale Vergadering (collectie Rijksmuseum Amsterdam).

Een verjaardagsfeest met de verkeerde jarige

2013 is het jaar waarin Nederland 200 jaar koninkrijk viert. Volgens het Comité dat belast is met de vormgeving van deze viering (zie www.200jaarkoninkrijk.nl) dienen we de inhuldiging van Willem I als 'Soeverein vorst der Verenigde Nederlanden' te vieren als het begin van een aantal belangrijke verworvenheden uit de afgelopen twee eeuwen. Het gaat dan om 'bestuurlijke stabiliteit in een moderne rechtsstaat', de 'internationale oriëntatie' van Nederland, 'eenheid in verscheidenheid', 'ruimte voor actief burgerschap' en 'persoonlijke rechten en vrijheden'. Vooral deze laatste twee verworvenheden wekken verbazing. Wie de Nederlandse politieke en bestuurlijke geschiedenis overziet moet namelijk concluderen dat er in 1813 weinig te vieren was voor voorstanders van actief burgerschap en individuele rechten en vrijheden – deze waren in de grondwetten van 1814 en 1815 bewust beperkt gehouden.

Door Mart Rutjes

Als we de waarborging van burgerrechten binnen de rechtsstaat toch graag een verjaardag willen geven kunnen we beter kiezen voor 1795, 1798 of 1848. In 1795 brak de Bataafse Revolutie uit en werd een Nederlandse Verklaring van de Rechten van de Mens en van de Burger uitgeroepen. Deze rechtenverklaring vormde mede de basis voor de eerste Nederlandse grondwet, de Staatsregeling van 1798. Trots prijkten de 'algemene beginselen' en de 'burgerlijke en staatkundige grondregels' aan het begin van deze grondwet. Zij legde daarnaast de regels vast van een systeem dat sinds 1795 in de praktijk was ontwikkeld: een vertegenwoordigende democratie, gebaseerd op een breed stemrecht (40% van de mannelijke bevolking), persvrijheid en de afschaffing van erfelijke rechten. Nederland werd bovendien voor het eerst een eenheidsstaat.

Onder de Franse bezetting (1810-1813) werden de burgerlijke rechten, met name het stemrecht en de vrijheid van meningsuiting, sterk beperkt. Na 1813 was er nauwelijks sprake van een terugkeer naar Bataafse tijden. Net als in de andere Europese Restauratie-regimes wenste de Nederlandse vorst vooral rust en orde – een wens die op gespannen voet stond met inspraak en een democratische discussiecultuur. Pas in 1848 kwam er meer ruimte voor actief burgerschap en gelijke rechten en plichten. De grondwetswijziging van de liberaal Thorbecke maakte een definitief einde aan adellijke voorrechten, voerde het directe stemrecht in en vergrootte de persvrijheid en de openbaarheid van bestuur. Nog belangrijker was dat de macht van de koning werd beperkt ten gunste van het parlement, waarmee de bevolking meer invloed kreeg op bestuur en wetgeving. 1848 is daarmee een logischere keuze voor de viering van actief burgerschap en persoonlijke rechten en vrijheden dan 1813.

Dat er in de viering van 200 jaar Koninkrijk weinig ruimte is voor 1798 en 1848 is niet zo verbazend: het is immers 2013 en niet 1998. Bovendien waren 1798 en 1848 jaren waarin de Oranjes aan de 'verkeerde kant' stonden – de revolutionairen van de Bataafse Republiek hadden het stadhouderschap afgeschaft, en koning Willem II was geen warm voorstander van Thorbecke's grondwetswijziging. Dat neemt niet weg dat we ons moeten realiseren dat democratische burgerrechten in Nederland zich niet eenvoudig lineair hebben ontwikkeld. Daarnaast is het voor een goed historisch begrip belangrijk te beseffen dat 1813 in die ontwikkeling begin- noch hoogtepunt was. ■

CV

Wie: Mart Rutjes (1981)

Huidige functie: Docent nieuwe en nieuwste geschiedenis Universiteit van Amsterdam en docent Politieke Geschiedenis Vrije Universiteit Amsterdam

Opleiding

2000-2007 Geschiedenis (UVA)

Loopbaan

2007-2012 Promotie-onderzoek

Titel proefschrift: *Door gelijkheid gegrepen. Democratie, burgerschap en staat in Nederland 1795-1801*

2010-heden Docent Politieke Geschiedenis (VU)

2012-heden Docent Nieuwe en nieuwste geschiedenis (UVA)

Het Huis van Thorbecke: Tijd voor een verbouwing?

In de periode 1750 - 1850 hebben er belangrijke bestuurlijke veranderingen plaatsgevonden, die nog steeds van belang zijn voor onze maatschappij. Een van de grootste is wel de grondwet van Thorbecke van 1848. Het huidige Nederlandse institutionele bestel komt voort uit zijn Grondwet, Gemeentewet en Provinciewet. Deze bestuurlijke organisatie met de drie bestuurslagen Rijk, provincie en gemeente wordt alsmede het Huis van Thorbecke genoemd (parlement.com). Aan de hand van interviews met docenten van Bestuurskunde proberen we er achter te komen hoe belangrijk Thorbecke is voor het Openbaar Bestuur en in hoeverre het systeem toe is aan veranderingen.

Door Amber van Schie en Caroline Verduin

Het ontstaan van de constitutionele monarchie

Johan Rudolph Thorbecke (1798-1872) wordt de grondlegger van de Nederlandse parlementaire democratie genoemd door zijn Grondwet uit 1848 (parlement.com). Met het spook der revoluties dwalend door Europa werd de nieuwe, liberale grondwet geaccepteerd door de toenmalige koning Willem II. Hierbij vertelde hij zijn ministers "in een nacht van conservatief tot liberaal" geworden te zijn (Van Capelleveen, 2010).

Dit werk veranderde Nederland in een constitutionele monarchie en een gedecentraliseerde eenheidsstaat (Wagenaar e.a., 2011: 149). Met de ministeriële verantwoordelijkheid en parlementaire rechten werd de macht van het staatshoofd ingeperkt tot adviseur, terwijl de ministers met het vertrouwen van het parlement aan het roer kwamen te staan (Wagenaar e.a., 2011: 157). De opgenomen parlementaire rechten zoals het Recht van Amendement, Recht tot ontbinding van de Kamers, Recht van Enquete en het goed- of afkeuren van wetgeving zorgden voor een sterke positie van beide Kamers in het nieuwe systeem (Wagenaar e.a., 2011: 169). Maar misschien nog wel belangrijker, de positie van het volk werd versterkt door directe verkiezingen van de Provinciale Staten, het kiezen van de Tweede Kamer op basis van het censuskiesrecht en de openbare vergaderingen van beide Kamers (Wagenaar e.a., 2011: 169).

Literatuurlijst

1. Dr. Mr. J.R. Thorbecke. Geraadpleegd op 14 mei 2013 via http://www.parlement.com/id/vg09llalluyf/j_r_thorbecke.
2. Van Capelleveen, R. (2010), *Willem II en de Nederlandse Grondwet van 1848*. Geraadpleegd op 14 mei 2013 via <http://www.absolutefacts.nl/royalty/data/willem-2-grondwet-1848.htm>
3. Wagenaar, F. P., Kerkhoff, A. D. N., & Rutgers, M. R. (Eds.). (2011a). *Duizend jaar openbaar bestuur in Nederland: Van patrimoniaal bestuur naar waarborgstaat*. Bussum: Coutinho.

Wim van Noort

Universitair docent op het gebied van Bestuurskunde, Sociologie, Organisatie & Management, Beleid & Besluitvorming, Organisatieverandering en Politiekambtelijke verhoudingen

"Thorbecke is in 1848 de grote voorvechter geweest van staatrechtelijke vernieuwing, maar op dit moment is hij een beetje stoffig. Hij heeft grote betekenis gehad maar tegelijkertijd geef ik aan dat zijn ideeën achterhaald zijn en zijn betekenis in die zin overschat wordt. Het Huis van Thorbecke met gemeenten, provincies en het Rijk is echter nog steeds een adequate driedeling. Echter zitten we eigenlijk al jaren met het probleem dat er een enorm gat is ontstaan tussen gemeenten en provincies. Met als gevolg een grote bestuurlijke druk en daardoor is de democratische legitimiteit eigenlijk heel beperkt. De oplossing hiervoor is grootschalige gemeentelijke herindeling. Het huidige kabinet wil het aantal gemeenten drastisch terugdringen, maar ik vind dat een bijzonder slechte ontwikkeling aangezien dit zal zorgen voor meer afstand van de betrokkenheid van de burger bij het lokaal bestuur. Dus vanuit dat oogpunt zou het Huis van Thorbecke behouden moeten blijven en is er eerder schaalverkleining van provincies dan schaalvergroting van gemeenten nodig om de kloof tussen burgers en overheid te verkleinen.

Naast schaalverkleining van de provincies naar bijvoorbeeld de schaal van de veiligheidsregio's, is ook de verandering van de representatieve democratie een belangrijk aspect. In het Huis van Thorbecke is geen plek voor directe invloed van burgers, zoals referenda, en worden bestuurders in ons land niet rechtstreeks gekozen. En dat zijn volgens mij wel elementen die veranderd moeten worden, omdat de burgemeester het gezicht is van het openbaar bestuur en om mislukkingen als in Utrecht te voorkomen. Er is in Nederland te weinig ruimte voor directe democratie en wijkt daarin erg af van andere Europese landen en Noord Amerika. Wij hebben maar

heel weinig rechtstreekse invloed op hoe het openbaar bestuur werkt en wij hebben ook geen enkele invloed op de samenstelling van de regering, zoals nu met het kabinet VVD en PvdA. Het is wel zo dat coalitieregeringen onvermijdelijk zijn, maar ik heb het idee dat er nu wel een heel grote kloof is tussen wat kiezers willen en wat de uitkomst is van een kabinetsformatie. En daardoor ontstaat natuurlijk ook veel onvrede.

Ik ben zelf voorstander van het Zwitserse systeem, want dat is heel eenvoudig. Er zijn zes ministers die om beurten staatshoofd zijn. Van mij mag Rutte zich staatshoofd noemen, dat is een soort formalisering van de praktijk.

Echter zie ik het koningschap niet verdwijnen. Ik zou het wel prettig vinden, maar ik verwacht niet dat het gaat gebeuren kijkende naar de gebeurtenissen rond de abdicatie. Nu wordt er gezegd dat het koningschap een samenbindende factor is. Ik heb daar wel mijn twijfels bij. Als we kijken naar Nederland zien we dat er ook heel vaak discussies zijn rond het Koningshuis. Het werkt alleen maar samenbindend als de koning totaal kleurloos is en niets zegt. Maar aan de andere kant is het niet zo schadelijk. De meeste Nederlanders lijken er tevreden mee te zijn.

Het terugdringen van de positie van het staatshoofd is dan ook de grootste winst geweest van de Grondwet uit 1848. Het is al verdergaand beperkt omdat bij de laatste kabinetsformatie de koningin geen rol meer speelde. Dat was een unicum, maar het kan nog wat verder. Bijvoorbeeld geen deel meer uitmaken van de regering en geen voorzitter meer zijn van de Raad van State. De Raad van State is namelijk een adviesorgaan voor de regering, waar de koning dan ook weer in zit. Dus formeel gezien adviseert de koning zichzelf, wat een rare constructie is. Verder vind ik het ook een raar dat de koning de wetten moet ondertekenen. Tot slot de erfelijke functie van het koningschap. Als we naar de gemeenten kijken zeggen we toch ook niet dat omwille van de stabiliteit van de gemeente het burgemeesterschap een erfelijke functie is? Waarom geldt dat dan wel voor het land als geheel?"

Joery Matthys

Universitair docent Overheidsmanagement en schakelprogramma Master aan de Katholieke Universiteit Leuven.

"Het huis van Thorbecke is toentertijd ingericht om de macht van de monarch in te perken. In België heeft de koning net als in Nederland een beperkte, symbolische rol. Echter wijst deze nog wel de formateur aan en moet zijn handtekening staan onder ingevoerde wetten.

De Belgische koning is verplicht de wet te ondertekenen. Dit lijkt een symbolische taak, het is echter voorgekomen dat de koning een wet niet wilde ondertekenen. Zo heeft in 1990 koning Boudewijn geweigerd de Abortuswet te ondertekenen. Het ambtelijk en juridisch apparaat heeft toen heel wat uit moeten halen om de wet toch door te kunnen voeren. Het is zelfs zo ver gekomen dat de koning in een staat van feitelijke onmogelijkheid om te regeren is gesteld voor 36 uur. Vervolgens is de wet er wel door heen gekomen. Dit voorval was een kans geweest om in de Grondwet een mechanisme in te bouwen om bij weigering iets te kunnen doen ofwel de koning simpelweg te ontheffen van de verplichting een wet te tekenen.

De kroning van Willem-Alexander is voor Nederland ook een mogelijkheid geweest om de status van de monarch tot uitvoeren van symbolische taken te beperken. Ik ben niet voor het afschaffen van het Koningshuis. Het is een eeuwenoude traditie en de kosten van de afschaffing zullen niet opwegen tegen de baten. In België is het echter nog zo dat de koning de (in)formateur aanwijst. Dit soort wettelijke taken dienen wel afgeschaft te worden, omdat hier de politieke invloed van de vorst wel nog blijft doorwerken, zeker in België. Het idee is dat het de partijvoorzitters zijn die de formatie sturen, maar zeker bij de moeilijke vorming van de vorige regering was het de koning die vrij veel invloed kon laten gelden.

België kent net als Nederland een zelfde soort opdeling in bestuurslagen en kent ook provincies. Het bestaansrecht van deze wordt al decennia bediscussieerd. In 2011 werd

Het standbeeld van Thorbecke gemaakt door Ferdinand Leenhoff in Amsterdam

een aanvang genomen met een grote bezuiniging en zullen een aantal taken en bevoegdheden wegbezuinigd worden. Pas in 2014 zal deze in werking gesteld worden. De meerwaarde van de Belgische provincies in de huidige vorm betwijfel ik. De provincies met hun territoriale bevoegdheid is een overblijfsel van de Napoleontische tijd. Een coördinerende en netwerkende functie naar functie en niet naar terrein zou waardevoller zijn en meer passen bij de huidige tijdsgeest. Maar zelfs indien de territoriale bevoegdheid zou blijven bestaan, is het meer passend dat provincies zouden worden gezien als een coördinerend platform en niet als beleidsplatform.”

Patrick Overeem

Universitair docent Politieke Filosofie en Bestuursethiek.

“Ik ben ambivalent over Thorbecke. Hij heeft terecht een organische, evenwichtige Grondwet ontworpen die gelaagd en gemengd is en niet puur democratisch. De volksmacht wordt gematigd door bijvoorbeeld het tweekamerstelsel. Tegelijk heeft hij met de Grondwet van 1848 een proces van democratisering gestimuleerd, dat moeilijk tembaar blijkt. Dit leidt er bijvoorbeeld toe dat er steeds meer verzet komt tegen het benoemen van de burgemeester en de erfopvolging van het staatshoofd. Deze verdergaande democratisering kan echter slecht uitpakken voor de kwaliteit van het Openbaar Bestuur. De Kroonbenoeming van burgemeesters zorgt helemaal niet voor aanwijsbare problemen en verkozen burgemeesters zijn niet per se beter dan benoemde. Zodra burgers hun burgemeester (of President) rechtstreeks mogen kiezen, zullen zij daar weer snel teleurgesteld in zijn, verwacht ik. Door de recente troonswisseling staat de monarchie opnieuw in de belangstelling. Deze heeft het de afgelopen decennia behoorlijk moeten ontgelden bij de culturele

elite. Thorbecke heeft de macht van het staatshoofd danig ingeperkt en dit proces gaat sindsdien langzaam maar zeker door. Ik maak me hier zorgen over. De monarchie zie ik als een soort rustplaats in de staat, een ankerpunt dat als één van de weinige staatsorganen niet gepolitiseerd is. Daarom is de bovenpolitieke rol van het staatshoofd binnen de regering volgens mij waardevol en zou het koningschap niet alleen een ceremoniële functie moeten zijn. De macht van het staatshoofd moet uiteraard beperkt zijn – absolute monarchie is ongewenst. Maar ik zie niet goed in waarom het staatshoofd bijvoorbeeld geen militaire functie zou mogen hebben, zoals sinds de Grondwetsherziening in 1983 het geval is. Volgens mij levert een (ceremonieel) opperbevelhebberschap zowel het leger als de koning zelf een bovenpolitieke legitimatie en veel benodigd aanzien en respect op.

De parlementaire democratie die Thorbecke in zijn Grondwet heeft vastgelegd is zoals gezegd gematigd. Door Thorbecke zelf werd bovendien erkend dat mensen en maatschappelijke verbanden historische rechten hebben. De moderne staat neemt dit soort vrijheden, die vaak niet van democratische oorsprong zijn, echter steeds meer af. Er bestaan nauwelijks lichamen meer tussen de burger en de staat, zoals vroeger de universiteiten en gilden. Individuele burgers staan steeds vaker machteloos in de maatschappelijke woestijn zonder enige bescherming tegen een sterke staat. We zien dit terug in de soms heel vergaande bemoeienissen van de overheid met de manier waarop mensen leven. Denk bijvoorbeeld aan de moeder die haar zoon alleen rauwe groenten te eten wil geven of aan vrouwen die een burka willen dragen. Zulke problemen (als het al problemen zijn) zouden liever niet door de staat aangepakt moeten worden, maar liever door een gedeelde cultuur en sociale druk vanuit de maatschappij.

In onze tijd is de staat enorm machtig (ook al zeggen veel bestuurskundigen dat de staat in netwerken ingekapseld is) en ze maakt erg gemakkelijk inbreuk op individuele levens. Daarom zijn checks and balances, zoals de Eerste Kamer, de gemeentelijke autonomie en het eigen recht van samenlevingsverbanden, van groot belang. Van dualisme tussen de staatsmachten komt nu te weinig terecht. Volksvertegenwoordigers zouden zich zelfstandiger moeten durven en kunnen opstellen en het verantwoordelijkheidsbesef en de moed moeten hebben om bijvoorbeeld falende ‘eigen’ bewindslieden aan te pakken. In de Grondwet staat dat politici zonder last moeten stemmen, maar in de praktijk staan ze nu toch onder druk van hun partij. Kortom, het Huis van Thorbecke zit behoorlijk goed in elkaar maar draagt wel de kiemen van zijn eigen ontbinding in zich. Het moet niet worden afgebroken, maar gerestaureerd.” ■

Landelijk Congres der Bestuurskunde 2014

Kantoorgebouw Stichthage bevindt zich in het bestuurlijk hart van Nederland. Binnen dit hart is het dan ook waarin het nieuwe bestuur van het Landelijk Congres der Bestuurskunde 2013 - 2014 zich zal installeren. Wederom, want dit is het derde jaar in de geschiedenis van het LCB dat Leiden, of eigenlijk Den Haag, het organiseren mag. Het kersverse bestuur zal zich hier voor de eerste keer presenteren en vertellen over het LCB.

Door Farah Nikijuluw

Wat zijn je hobby's?

Mijn vrije tijd besteed ik door te lezen, sporten, fotograferen en te borrelen met vrienden.

Studie- en/of studentenvereniging?

Ik ben lid van de SIB, de JOVD en uiteraard de B.I.L.

Favoriete spreekwoord

Care and diligence bring luck – Thomas Fuller 1654 – 1734

Het LCB is/wordt...

een academische weerspiegeling van de publieke bestuurspraktijk die we vandaag observeren en in de toekomst kunnen verwachten.

Farah Nikijuluw
Voorzitter

Joey Vermue

Secretaris en vicevoorzitter

Als secretaris ben ik het aanspreekpunt voor externe contacten en ben ik verantwoordelijk voor de interne organisatie.

Wat zijn je hobby's ?

Talen, vrienden, uitgaan, koken, reizen, sporten en meer. Momenteel werk ik ook als gids voor het bezoekerscentrum van het Binnenhof.

Studie

Momenteel studeer ik de Master Public Administration aan de Campus Den Haag met de specialisatie International Administration.

Later word ik...

Ik hoop in de toekomst op de internationale afdeling te werken van een private of (semi-)publieke organisatie.

Het LCB is/wordt..

succesvol als er nieuwe perspectieven worden belicht en als het congres fundamenteel zal hebben bijgedragen aan de loopbaan van de aanwezigen.

Van plastic bord naar radicaal plan

Het Landelijk Congres der Bestuurskunde is opgericht in het academische jaar 1999-2000 op initiatief van Albert Jan van Zwieten. Het LCB is een fusie van de Landelijke Bestuurskundedag en de Landelijke Onderzoeksdag. Het verschil tussen de LBD en de LOD zat in het accent op de thema's van beide dagen; het LBD betreft de bestuurspraktijk en het LOD gaat over de Bestuurskunde als wetenschap. De aanleiding van deze fusie was de professionalisering. In het Lustrumboek van de B.I.L. staat over het motief van initiatiefnemer van Zwieten het volgende: "De LBD was in mijn bestuursjaar in Nijmegen waar een budget was van 10.000 gulden. De voorzitter had nog van zijn vader moeten lenen om het geheel rond te krijgen. Bij de lunch kreeg je een plastic bordje met een broodje. Toen dacht ik: nee, dit durf ik thuis niet te vertellen." (Van de Waardt e.a., 2010: 142 - 143). En zo ontstond dus het idee voor het Landelijk Congres der Bestuurskunde. Een congres dat elk jaar weer als een huis staat en waar honderden bestuurskundestudenten en professionals naartoe komen.

Literatuurlijst

1. Van de Waardt, M.J., Hekert, J.P.F. & T. Degen, (2010) *Lustrumboek. Vijfentwintig jaar Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden*. Oosterhout: OCC dehoog.

Carly Relou
Penningmeester

Ik ben verantwoordelijk voor de financiën, maar ik zal ook mijn mede bestuursleden ondersteunen met hun taken.

Wat zijn je hobby's?

Tennissen, roeien, koken, festivals, windsurfen en scuba duiken.

Studie- en/of studentenvereniging?

Ik ben lid van Qravel, Njord en de B.I.L.

Favoriete spreekwoord

Tel in deze wereld echt mee, en kom naar het LCB!

Het LCB is/wordt

een congres waar je niet omheen kunt

Marijn Kok
Commissaris sprekers

Ik regel de samenstelling van een programma met interessante sprekers. Deze leveren een inhoudelijke bijdrage die past bij het thema van het LCB 2014.

Wat zijn je hobby's ?

Mijn vrije tijd vul ik graag met avondjes uit met vrienden, roeien en lekker eten.

Studie- en/of studentenvereniging?

Lenteroeier bij Njord en lid van de B.I.L.

Favoriete spreekwoord

Geluk zit in jezelf.

Het LCB is/wordt..

een vernieuwend, boeiend en krachtig congres.

Marieke van der Zwan
Commissaris Workshops

Ik ga aankomend jaar zorg dragen voor de organisatie en invulling van de workshops.

Wat zijn je hobby's?

Ik hou van koken en ik wil graag nog een keer een lange reis maken.

Studie- en/of studentenvereniging?

L.V.V.S. Augustinus en de B.I.L.

Favoriete bestuurskundevak

Politieke filosofie en ethiek

Het LCB is/wordt...

een congres dat verder gaat dan alleen de bestuurskundige theorie. Het congres maakt een koppeling tussen de studie Bestuurskunde en de praktijk.

Marisa van Marwijk
Commissaris Externe
Betrekkingen
Ik ben straks verantwoordelijk voor de sponsoring en organiseer het bedrijvendiner.

Wat zijn je hobby's?

Winkelen, stappen, hockey, fitness en in de zon zitten.

Studie- en/of studentenvereniging?

A.L.S.V. Quintus en de B.I.L.

Favoriete spreekwoord

Good things come to those who wait.

Het LCB is/wordt

meesterlijk.

Het LCB: stempel op het bestuurlijk jaar

Het LCB is een congres waarbij alle bestuurskundige ontwikkelingen worden vertaald door bekende sprekers. Daarbij wordt de bestuurspraktijk op dynamische wijze belicht door workshops. Een stad krijgt het LCB echter niet zomaar. Elk jaar wordt binnen het Landelijk Overlegorgaan Bestuurskundeverenigingen door welwillende bestuurskundige studievereniging een pitch gehouden, om zo het LOB te overtuigen van de mogelijkheden van een stad om het LCB te organiseren. Dit jaar vindt het congres plaats in Rotterdam.

Het tweedaags congres van mei 2014 zal plaatsvinden in Den Haag. Benieuwd naar het thema? Daarvoor zal het bestuur zich vanaf juli intensief begeven in het bestuurlijk landschap en discussiëren met medestudenten en experts. We vormen het thema naar aanleiding van de nieuwste bestuurlijke realiteit. Het LCB zal van tijd tot tijd zich hierover uitlaten, want het bestuur beweegt mee met de orde van de dag, zonder de bestuursgeschiedenis uit het oog te verliezen!

Marjolein Bouterse
PR
Ik zorg dat zoveel mogelijk mensen van het congres weten en dan ook nog eens komen.

Wat zijn je hobby's?

Ik houd van Engelse literatuur, fotografie, doe een poging tot ballet en ben erg geïnteresseerd in alles dat met ontwikkelingssamenwerking te maken heeft.

Studie- en/of studentenvereniging?

Natuurlijk zit ik bij de B.I.L.! Daarnaast ben ik ook actief bij NSL, binnen het dispuut Elaborado Por.

De B.I.L. is...

Buitengewoon, Illuster & Leuk

Het LCB is/wordt...

een geweldig team, een prachtige stad en sowieso de mooiste studie: dat kan niets minder dan magnifiek worden!

Hester Torn
Commissaris Locatie
Ik inventariseer in Den Haag alle mogelijkheden voor een locatie en zorg voor de uiteindelijke groepskeuze. Daarbij komt de verantwoordelijkheid voor facilitaire zaken zoals de techniek, catering en aankleding.

Wat zijn je hobby's?

Voor een halve marathon ben ik altijd wel in. Voor een dansje en een drankje ook, mits het met 'beleid' gaat. Verder schrijf ik regelmatig columns of beschouwingen.

Studie- en/of studentenvereniging?

Ik ben verbonden aan de studievereniging voor Bestuurskunde in Den Haag als lid van de adviesraad.

Later word ik...

Een bevlogen bestuurskundige, (vooralsnog) liefst werkzaam in een dynamische, politiekambtelijke omgeving in projectsfeer.

Het LCB is/wordt

een fantastisch congres dat in een mooi proces vorm heeft gekregen en mag resulteren in tevreden deelnemers, sprekers en andere betrokkenen. ■

Groeten uit... Stellenbosch

In elke editie wordt er aandacht besteed aan studenten die een tijd in het buitenland gestudeerd hebben of er studeren. Een populaire locatie is Stellenbosch in Zuid-Afrika. Zo ging Dieuwertje de Rover in het eerste semester van dit jaar ook deze kant op. In dit studieverslag gaat ze in op haar unieke ervaringen, maar vertelt ze ook over het harde Afrikaanse leven.

Door Dieuwertje de Rover

De wens om naar Zuid-Afrika te gaan was eigenlijk enkele jaren geleden al ontstaan. Ik wilde meer zien van 'de echte wereld', voor langere tijd het westerse leven achter me laten en toch in het Engels aan een goede universiteit studeren. Stellenbosch was hier voor een droomlocatie. Dit studentenstadje, gelegen in de idyllische wijnstreek een half uur van Kaapstad, mocht voor 4.5 maanden mijn thuis zijn. Een 'niet-westerse'-ervaring werd het niet helemaal. Eigenlijk was ons leven daar decadentie ten top. Roadtrips, surfen, (heel veel) wijnproeven in de zon, feestjes op het strand in Kaapstad en met twee 4wd's op voorjaarsvakantie naar Namibië. Een aaneenschakeling van geluismomenten. De internationale studenten waren erg hecht met elkaar en doordat alles in Stellenbosch rond de campus is opgezet kom je elkaar continue tegen in de sportschool, UB of in de kroeg. Hierdoor voelde ik me snel thuis, maar ook door m'n drie lieve Zuid-Afrikaanse/Nederlandse huisgenootjes.

Afrikaanse woorden:
Baie lekker – heel lekker
Woefkardoes – Doggybag
Kaalvoet – veel studenten lopen 'op blote voeten' op de campus

We ondernamen veel samen en doordat we geen televisie en internet in huis hadden zaten we soms uren te praten over de geschiedenis, de huidige problematiek en de toekomst van Zuid-Afrika. Het gruwelijke verleden van de apartheid is nog dagelijks voelbaar in de jonge democratie, en de implicaties die dat heeft voor het bestuur van het land zijn een onmiskenbare uitdaging. Renée, mijn Indisch Zuid-Afrikaanse huisgenootje vertelde me zelfs dat ze nog wist van vroeger dat er een apart strand voor haar en haar familie was. Gescheiden van het strand voor witte, was er het strand voor zwarte mensen. En dat haar tante niet wist, voordat ze een keer naar Europa ging, dat ook witte mensen schoonmaakster kunnen zijn. Bizarre verhalen, die nog maar zo kort geleden gebeurd zijn. Naast het leven in een roze bubbel, leef je tegelijk in het land met de grootste ongelijkheden ter wereld. Zowel wat betreft financiële middelen, toegang tot

zorg en onderwijs, als het vooruitzicht op een goede toekomst. De verdeling is enorm scheef. Miljoenen mensen leven in townships, de criminaliteit is hoog en bijna 20% van de bevolking is besmet met HIV. Wanneer je je broodje niet op krijgt is het niet raar om de rest aan iemand op straat te geven. Net zoals overgebleven eten in restaurants nooit weggegooid, maar altijd weggeven wordt. De hopeloosheid in de ogen van sommige mensen zal ik nooit vergeten. En het besef van de kansen die ik heb, die wij hier hebben, en die zo velen daar niet hebben, waren naast, heel confronterend, misschien wel het meest leerzaam.

Het was een zeer bijzondere ervaring die ik voor geen goud had willen missen. Enerzijds de vrijheid, de onbezorgdheid en het ultieme genieten, anderzijds de confrontatie met intense ongelijkheid, het verleden van oorlog en de overlevingsstrijd die nog dagelijks door veel te veel Zuid-Afrikanen geleverd wordt. Ik kan wel zeggen dat 'living in the country of contrasts' je een beetje wereldwijzer maakt. Na deze bijzondere studententijd heb ik nog een kleine twee maanden met vriendinnetjes door zuidelijk Afrika gereisd, wat weer een hele gaaf en leerzaam avontuur op zichzelf was.

Ik kan alleen maar afsluiten met, heb je de kans om een half jaar naar het buitenland te gaan? Ga! ■

Dieuwertje de Rover, uitzicht over Stellenbosch

De Bestuurskunde Tweedaagse

Elk jaar organiseert de Introductiecommissie in samenwerking met het Instituut de Bestuurskunde Tweedaagse. Deze vond dit jaar plaats op 31 januari tot en met 1 februari. Het is belangrijk om middelbare scholieren een goed beeld te geven van de studie Bestuurskunde. Tijdens deze twee dagen worden dan ook zowel formele als informele activiteiten georganiseerd.

Door Kiki Klerks

Dag 1

De dagen gingen van start met een inleidend praatje van Emiel, gevolgd door een hoorcollege. In de middag was er een excursie georganiseerd naar de gemeente Leiden. Hier gingen de scholieren flink in discussie over verschillende vraagstukken. Omdat de Bestuurskunde Tweedaagse twee dagen in beslag neemt, bleven de scholieren in Leiden slapen. Zo hoefden ze niet op en neer te reizen en konden ze meer meekrijgen van het echte studentenleven. Om dit nog beter te laten zien, namen we 's avonds, na een hapje te hebben gegeten in 'Le Connaisseur', de scholieren mee op kroegentocht. Deze vond plaats in Den Haag, waar de studie Bestuurskunde volgend jaar ook zal gaan starten. Na een drankje gedronken te hebben in een Haagse kroeg, werd de kroegentocht afgesloten bij de Haagse Studenten Vereniging.

Dag 2

De volgende dag stond er een tweede excursie op het programma. De groep werd hier opgesplitst. De EBM geïnteresseerden gingen naar het Ministerie van Financiën, de BBO geïnteresseerden naar Buitenlandse Zaken. We werden vriendelijk ontvangen en er werd uitgebreid verteld over de ministeries. Er werd eerst algemeen over het ministerie verteld en later specifiek

door een Bestuurskundige die daar in dienst is. In het begin waren de scholieren nog wat stil, maar later werden er actief vragen gesteld. Hierna gingen de scholieren op weg naar het proefstuderen op Campus Den Haag. Ze kregen een casus voorgelegd met verschillende vragen die betrekking hadden op crisismanagement.

In de avond gingen we met zijn allen verkleed en wel bij Augustinus eten. Want die avond was er natuurlijk het B.I.L. con Carnaval feest! Dit feest zou echter pas om 23.00 uur beginnen. Er was dus nog tijd voor een leuke pubquiz. Onder het genot van een hapje en een drankje laaide de strijd op. Zeker bij het onderdeel waar er een lied moest worden verzonnen werd er actief meegedaan waardoor aan het eind van de avond we maar liefst vijf mooie B.I.L.-Bestuurskunde-Tweedaagse-liederen hadden. Dat we een leuke en gezellige groep hadden bleek ook uit de opkomst voor het B.I.L. feest: maar liefst 2/3 van de groep is meegegaan. Al met al waren het twee gezellige en leerzame dagen met veel mooie beloftes voor volgend jaar! ■

Masterreis

In de vroege morgen van maandag 8 april verzamelden een groep masterstudenten zich voor een tweedaagse reis naar de hoofdstad van de Europese Unie: Brussel. Lees hieronder over de reis, hoe ze Brussel hebben ervaren en welke instanties ze hebben bezocht.

Door Amber van Schie

Maandag 8 april

Al vroeg in de ochtend verzamelden alle deelnemers zich in Den Haag. Met iedereen netjes gekleed en wel vetrok de bus op tijd. Een nare file zorgde echter voor een vertraagde aankomst. Hierdoor kwam men iets te laat aan bij de excursie naar de Europese Commissie. Toch kon de excursie doorgaan. Drie interessante sprekers gaven nieuwe inzichten in het reilen en zeilen van zowel de Europese Commissie als de EU. Met de nieuw verkregen informatie en goodiebags vertrok de bus naar de NAVO voor een interessante lezing en debat.

Na de formele excursies was tijd vrijgemaakt om een hapje te eten en de avond naar believen in te vullen. Het hostel bleek gelegen in de oudste en meest karakteristieke wijk van Brussel, de Marollen, met restaurantjes en bezienswaardigheden op zeer korte afstand. Een hapje en drankje later zijn enkelen teruggekeerd naar het hostel, terwijl anderen het nachtleven verkenden.

Dinsdag 9 april

De volgende ochtend bondse de wekdienst om half 8 op de deuren in het hostel, iets wat niet overal werd gewaardeerd. De laatste dag had allereerst het Europees Parlement op het programma. Als bestuurskundigen is het Parlement een institutie die zeker niet overgeslagen mag worden, al dachten daar de honderden bezoekers buiten ook zo over. De woordvoerder van het EP vertelde een duidelijk verhaal, maar bleek niet zeer

toegankelijk voor vragen vanuit de masterstudenten. Met enkele restauranttips van de assistente van Europarlementariër Sophie in 't Veld, met wie na de lunch een ontmoeting georganiseerd was, werd een korte pauze ingelast. Sophie in 't Veld is namens D66 gezeteld in het Europees Parlement en vertelde een zeer inspirerend verhaal over wat volgens haar de toegevoegde waarde is van Europa. Er werd ruim de tijd geboden voor vragen van de masterstudenten, die hier gretig gebruik van maakten.

Na enkele uren vrije tijd en de laatste excursie naar de Assembly of the United Regions, waar werd aangestipt hoe de provincies uit verschillende landen invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming in Europa, werd de reis afgesloten met een gezamenlijk diner in restaurant Skievelat. Om 9 uur stond de bus klaar voor de terugreis naar Den Haag en aan de positieve geluiden in de bus te horen was deze masterreis zeer geslaagd! ■

De week van Michel Soomers

In deze editie nemen we een kijkje in het leven van Michel Soomers. Hij is bachelorstudent Bestuurskunde, commissielid van de commissie Acquisitie & Alumni en neemt deel aan het introductieprogramma van het Honours College: Wetenschap en Samenleving. Het is dan ook interessant om een kijkje te nemen in zijn dagelijks leven.

Door Michel Soomers

Maandag

Het weekend is voorbij en een drukke week begint weer. Later in de middag heb ik een hoorcollege, dus ik gebruik de ochtend om me voor te bereiden en de stof alvast te lezen. Het hoorcollege is op de Faculteit Sociale Wetenschappen. Dit geeft een goed excuus om even langs te lopen bij de B.I.L.-kamer en het weekend te bespreken. Na het hoorcollege is het tijd om te gaan eten. Vandaag hebben we huiseten. We koken gezellig samen en blijven daarna nog even in de fusie om bij te praten. Niet lang daarna moet iedereen toch nog even aan de studie. Ook ik moet nog een aantal dingen voorbereiden.

Dinsdag

Vandaag staat er geen hoorcollege op de planning, maar een seminar. In een seminar wordt de stof op een persoonlijkere manier in een kleinere groep besproken. Dit geeft veel ruimte voor vragen en discussie en op die manier neem je de stof goed in je op. In deze gaan we ook in op de praktijk door het behandelen van een casus. We hebben vandaag ook een excursie met de groep van het Honours College. We krijgen een rondleiding in het Vredespaleis en bij het Humanity House in Den Haag.

Woensdag

Op woensdag hebben we altijd een commissievergadering. Tijdens deze vergadering bespreken we de laatste ontwikkelingen op het gebied van acquisitie en denken we na over interessante activiteiten om te organiseren voor onze alumni. 's Avonds is er een bijeenkomst van het Honours College. Tijdens zo'n bijeenkomst wordt er eerst met de hele groep gegeten en daarna volgt een lezing en een discussie. Doordat hier mensen samen zitten uit allerlei verschillende studierichtingen leer je veel nieuwe mensen kennen en kom je in aanraking met veel verschillende onderwerpen.

Donderdag

Op donderdag begin ik de dag meestal met een hoorcollege. Op dit moment is dat voor het vak Publiek Management. Tijdens het hoorcollege maak ik aantekeningen. Deze komen goed van pas tijdens het leren voor de tentamens. Later op de dag volgt er ook een werkgroep. Waar het hoorcollege meer een algemeen beeld van de stof geeft, gaat de werkgroep dieper in op de details. Ook wordt er wederom een casus gebruikt. Dit helpt om de stof beter te begrijpen, omdat je ziet hoe het in de praktijk werkt. Uiteraard is donderdag niet alleen een dag om te studeren: het is tevens DE dag om als student 's avonds lekker de stad in te gaan. De uitgaansgelegenheden zitten vol en de studentenverenigingen organiseren goede feestjes!

Vrijdag

De studieweek is bijna voorbij! Nog even doorzetten met een vroeg college. Maar eerst de dag beginnen met een goed ontbijt na een leuke studentenavond. Voor het college worden de verhalen van de vorige avond uitgewisseld en de plannen voor het weekend besproken. 's Avonds eet ik samen met een studiegenootje en daarna is het tijd om mijn spullen bij elkaar te gaan zoeken voor het weekend.

Zaterdag en zondag

Eindelijk weekend! In het weekend ga ik naar mijn ouders, uiteraard met een tas vol met wasgoed. Het is altijd gezellig om weer thuis te zijn en mijn ouders te zien. Genieten van het weekend en ontspannen. Tot zondagavond. Dan maak ik de lange treinreis naar Leiden weer en 's avonds beginnen de voorbereidingen voor de volgende drukke week weer. ■

Foto met het Honours College

Consultancy workshop

Op zaterdag 6 april organiseerde de B.I.L., in samenwerking met het Instituut Bestuurskunde en Acestes Public Sector Strategy, een leuke en leerzame dag. Studenten Bestuurskunde waren uitgenodigd op het hoofdkantoor van Acestes te Rijswijk om zich te verdiepen in het vraagstuk 'Hoe vergroten we de maatschappelijke toegevoegde waarde van de provincie Zuid-Holland'.

Door Monique de Jong

René Hiemstra, directeur van Acestes, gaf de aanzet met een inleidend verhaal over het reilen en zeilen van provincies. Hierbij werd de kennis over de bestuurslaag, - zoals samenstelling, kerntaken en haar kwaliteiten - opgefrist. De provincie Zuid-Holland heeft moeite om haar macht uit te oefenen op steden als Den Haag en Rotterdam. Het is bijzonder interessant om deze probleemstelling te analyseren waarbij een publiek orgaan beroep zou kunnen doen op een consultancybureau. Consultancybureaus worden op projectbasis ingehuurd en geven advies op technisch, organisatorisch, juridisch of financieel gebied. De studenten hadden deze taak op zich genomen om de maatschappelijke toegevoegde waarde van de provincie Zuid-Holland uit te zetten.

Rogier van der Sande, een Nederlandse politicus van de VVD en sinds april 2011 lid van het College van Gedeputeerde Staten in Zuid Holland, was uitgenodigd om de kwestie toe te lichten en vraagstukken te beantwoorden. De groep studenten werd in drie groepen verdeeld waarna iedere groep met een consultant van Acestes aan de slag ging. Er werd hardop nagedacht over invulling van de hoofdvraag en de sterke en zwakke kanten van de provincie. De studenten hadden beschikking over de kennis en ervaring van Rogier van der Sande en het internet. Daar werd gretig gebruik van gemaakt. Tijdens de lunch was er tijd om met de andere groepjes en consultants te overleggen. Er hing gezonde rivaliteit in de lucht waardoor de groepjes snel weer aan de slag gingen. Na nog anderhalf uur zich in het vraagstuk te hebben

vastgebeten, was het tijd voor de presentaties.

De plannen 'Tarantula', 'Een vinger, een hand of de gehele arm' en 'De mogelijkheid tussen een zichtbare en onzichtbare provincie' kwamen aan bod. De maatschappelijke toegevoegde waarde van de provincie kan gevonden worden in Europa, bij samenwerking met hulpbehoevende steden of door haar takenpakket aan te passen. Na kritische vragen van medestudenten, docenten van het instituut en de consultants gaf ook van der Sande zijn mening. Men vond dat er goede ideeën waren geopperd. De tijd zal echter leren of de plannen in deze vorm daadwerkelijk doorgang vinden. Iedereen was enthousiast dat Rogier van der Sande meer de nadruk legde op de praktische benadering van deze problematiek. Door een hele dag als consultant op te treden hebben studenten ervaren hoe dit in zijn werk gaat. De dag werd afgesloten met een gezellige borrel. ■

Activiteitenverslag Blok 3

In blok 3 is er erg veel gebeurd bij de B.I.L. Zo is er een nieuwjaarsborrel geweest, werd een tweede Café de Vijfde georganiseerd en zijn we naar de Koninklijke Marechaussee geweest. We hebben dan ook een B.I.L.-lid gevraagd om hier een verslag over te schrijven, zodat je kunt teruglezen wat er de afgelopen maanden allemaal gebeurd is.

Door Annabelle van Waes

Nieuwjaarsborrel

Bij het begin van een nieuw jaar hoort een Nieuwjaarsborrel. Om 2013 op een goede manier in te luiden organiseerde de B.I.L. op 5 februari een Nieuwjaarsborrel. Deze vaste aangelegenheid vond plaats in Café de Bonte Koe. Er werd gezellig geborrelt waarbij iedereen de kans om nogmaals goede voornemens te bespreken. Ter onderbreking waren er hapjes die erg in de smaak vielen. Met deze drukbezochte borrel werd 2013 succesvol door de B.I.L. ingeluid.

Café de Vijfde

Na een geslaagde eerste Café de Vijfde, werd op 12 februari de tweede Café de Vijfde georganiseerd. Er werden in de Common Room op de vijfde verdieping van de FSW twee presentaties gegeven. Een presentatie door professor René Torenvlied en de andere presentatie door Laurie Grasmeijer. Professor René Torenvlied vertelde over het schoolmanagement en de negatieve invloed van parttimers op schoolprestaties. Laurie Grasmeijer vertelde over haar ervaringen met studeren in het buitenland. Het waren leuke en interessante presentaties die beide met veel enthousiasme zijn gegeven. Na de presentaties werd de spreker van de Van Braamlezing, die plaats zal vinden in de Dies week, bekend gemaakt. De spreker dit jaar is niemand minder dan Kajsa Ollongren! Zij is secretaris-generaal van het ministerie van Algemene Zaken en al twee jaar uitgeroepen tot meest invloedrijke vrouw van Nederland. Na deze bekendmaking werd er nog even verder geborrelt. Al met al was het leuke en interessante Café de Vijfde.

Lezing Henk van der Kolk FNV bondgenoten

Dinsdag 26 februari vond er een lezing plaats van Henk van der Kolk, hij is de voorzitter van FNV Bondgenoten. FNV Bondgenoten staat momenteel in het teken van verandering met de slogan 'In beweging'. Ook de lezing stond in het thema van FNV Bondgenoten in beweging. Aan de hand van dit thema vertelde Henk van der Kolk over de werkzaamheden van de organisatie en hoe de organisatie in elkaar zit. Daarbij kwamen ook interessante actuele onderwerpen naar voren. Het was een leerzame lezing, die de aanwezigen meer inzicht heeft gegeven in het werk van werknemersorganisaties en de werkzaamheden die specifiek betrekking hebben op FNV Bondgenoten.

Excursie Koninklijke Marechaussee

Voor B.I.L.- leden die zaten te wachten op een actieve excursie, kwam op vrijdag 8 maart de kans met de excursie naar de Koninklijke Marechaussee. Van te voren wist eigenlijk niemand wat we moesten verwachten, het kledingvoorschrift was kleding die kapot mag gaan en vies mag worden. In de ochtend werden we ontvangen op de Beatrixkazerne met koffie en thee en begonnen we met een lezing over de Koninklijke Marechaussee. Dit was een leuke en interessante lezing, die erg leerzaam was. Na de lezing was er een lunch klaargezet, die ervoor zorgde dat iedereen genoeg energie had voor het actieve gedeelte van de dag. In de middag vervoerde een bus ons naar de kazerne waar het middagprogramma plaats ging vinden. Allereerst werd de groep verdeeld, een groep werd relschoppers en een groep werd ME. Waarna er een confrontatie plaatsvond, wat toch wel spannend was. Iedereen deed actief mee en het was leuk om te zien welke studenten een echte relschopper of ME'er in zich hebben. Nadat de groepen geruild hadden en weer de confrontatie aan waren gegaan, werd er wat meer uitleg gegeven over de YPR-pantservoertuigen van de Koninklijke Marechaussee, waarmee we vervolgens ook nog konden meerijden. Zowel het ochtend als het middagprogramma was erg geslaagd, het was leuk om ook een actief gedeelte erbij te hebben, waarin iedereen zich konden uitleven.

B.I.L.-feest Plaats Delict

Donderdag 14 maart vond in Mas Y Mas het B.I.L.-feest plaats met als thema Plaats Delict. De Mas Y Mas was veranderd in een ware 'crime scene', waar zowel criminelen, slachtoffers en alles ertussenin aanwezig was. Allerlei types kwamen op het feest af, van Sherlock Holmes tot de F.B.I.L en meerdere engelen waren aanwezig. Deze combinatie zorgde voor een 'gevaarlijk' gezellig feest, waar tot laat doorgefeest werd.

After Tentamen Borrel

Na elke tentamenweek is de After Tentamen Borrel een vaste prik. Op donderdag 28 maart werd in Grand Café Van Buuren geborrelt op de afloop van de tentamens. Helaas hadden enkele studenten de week erna nog een tentamen, maar daar was in de gezelligheid niks van te merken. Het was een geslaagde borrel ten afsluiting van de tentamenweek. ■

Buiten bewandelde paden

Een alumnusinterview met de gebroeders Broekema

Jeroen en Wout Broekema studeerden beiden Bestuurskunde in Leiden. Na hun studie gingen zij verschillende kanten op; Jeroen is werkzaam bij ABN AMRO, terwijl zijn broer Wout een bekend gezicht is binnen het instituut Bestuurskunde als onderzoeker en docent. In deze rubriek vertellen zij over hun ervaringen tijdens hun studie en loopbaan.

Door Moniek Akerboom

Vanwaar de keuze voor Bestuurskunde in Leiden?

Jeroen: 'De studie Bestuurskunde trok mij aan vanwege het feit dat het meerdere disciplines bij elkaar brengt. Daarnaast trok Leiden mij als stad het meest aan.'

Wout: 'Na mijn bachelor Bouwkunde in Delft deed de kans zich voor om mij in de bestuurskundige richting, in het bijzonder crisismanagement, te verdiepen. Tijdens mijn bachelor in Delft miste ik de grote maatschappelijke vraagstukken die bij Bestuurskunde aan bod komen. Daarom koos ik voor een masterrichting crisismanagement.'

Hoe kijk je terug op je studietijd en de B.I.L.?

Jeroen: 'Bij de B.I.L. heb ik enorm veel geleerd. Het brengt theorie en praktijk samen en een actief lidmaatschap geeft je de kans je ook persoonlijk te ontwikkelen. Ik merkte toen ik ging werken dat mijn ervaringen bij de B.I.L. een positieve invloed hebben in mijn loopbaan. Ik heb de B.I.L. verder ervaren als een leuke vereniging die interessante activiteiten organiseert.'

Jeroen Broekema

Wout: 'Ik ben één jaar lid geweest en heb dit als motiverend ervaren. Zo maakte bijvoorbeeld de excursie naar EU-instituten in Straatsburg de theoretische stof meer levendig; deze praktijkervaringen maken je enthousiast en zorgen ervoor dat de stof beter blijft hangen. Daarnaast heb ik er leuke contacten aan overgehouden.'

“Er zijn ‘standaardroutes’ waar afgestudeerde bestuurskundigen kunnen instromen, maar ik raad huidige studenten aan breder te kijken dan dat. Bestuurskundigen hoeven niet altijd bij de overheid terecht te komen.”

Hoe zag je loopbaan eruit na je studie Bestuurskunde?

Jeroen: 'Ik heb na mijn studie gereisd, eerst naar Texas, daarna naar Londen waar ik een master gevolgd heb. Daar zag ik dat Nederlandse studenten in het buitenland weinig begeleiding krijgen, tenzij zij via een Erasmus-programma gaan. Ik wilde graag een voorziening opzetten voor studenten die ervoor kiezen een gehele bachelor of master in het buitenland te volgen. Om dit te realiseren, had ik geld nodig. Zo ben ik in contact gekomen met ABN AMRO. De organisatie ("Netherlands WorldWide Students – NWS") die ik mede heb opgericht, is sindsdien gegroeid, maar ik ben ook bij de bank blijven hangen. Daar heb ik twee jaar een kantoor in Zeist aangestuurd. Ik was hier verantwoordelijk voor de retail klanten. Daarna heb ik drie jaar gewerkt als Relatiemanager in het MKB (midden- en kleinbedrijf). Tegenwoordig werk ik bij *financial restructuring*, wat inhoudt dat ik noodlijdende bedrijven ertoe zet te herstructureren. Dit gebeurt in overleg met de betreffende organisatie. Ik werk vooral met bedrijven in de top van het MKB. Dit zijn vaak organisaties die werk bieden aan veel mensen, wat het een verantwoordelijke functie maakt. In mijn werkzaamheden probeer ik een balans te vinden tussen het belang van de organisatie enerzijds en het belang van de bank anderzijds.'

Wout: 'Na mijn studie had ik verschillende ideeën. Ik had geen specifiek plan uitgestippeld. Een docent benaderde mij voor een functie bij de universiteit, waar ik mij direct op mijn plek voelde. Ik ben begonnen als docent, maar inmiddels doe ik naast het lesgeven ook onderzoek. Als docent coördineer ik een tweedejaar bachelorkursus over beleidsvorming en begeleid ik studenten met het schrijven van hun bachelorscriptie crisis management. Als onderzoeker werk ik op dit moment in een team met drie collega's aan een analyse over de rol van externe experts in crisisbesluitvorming op Rijksniveau. De combinatie van lesgeven – onderzoek doen spreekt mij aan.'

Ben je tevreden met je huidige functie, of wil je graag doorgroeien?

Jeroen: 'Bij ABN AMRO kun je om de paar jaar doorstromen naar een andere functie, mocht je dat ambiëren. Er zijn bij ABN AMRO talloze afdelingen, waardoor de functies ook divers zijn. Ik ben tevreden bij mijn huidige werkgever en wil hier graag de komende periode blijven.'

Wout: 'Ik voel mij hier op mijn plek, en heb de ambitie om mij de komende tijd binnen het Instituut Bestuurskunde verder te gaan specialiseren op het gebied van crisismanagement. Op dit moment ben ik de mogelijkheden aan het bekijken om lesgeven te combineren met een promotietraject.'

Willen jullie iets aan de huidige studenten Bestuurskunde meegeven?

Jeroen: 'Het lijkt alsof studenten tegenwoordig erg bang zijn voor een grote studieschuld. Daarom richten zij zich alleen op het doel om zo snel mogelijk af te studeren. Het is echter belangrijk je tijdens je studie als mens te ontwikkelen. Door in het buitenland te studeren, een bestuursjaar te doen of door vakken te volgen die totaal niet binnen jouw eigen studierichting passen, kun je je juist op verschillende gebieden persoonlijk ontplooiën. Het is daarom zonde om je slechts alleen met je studie bezig te houden.'

Wout: 'Ik raad studenten aan gebruik te maken van diverse mogelijkheden die het studentenleven te bieden heeft, omdat je je daardoor op een veelzijdige manier kunt ontwikkelen. Het helpt je te bepalen waar je passie ligt en zorgt voor een breed fundament. Verder is het belangrijk kritisch te kijken naar de stof die je als student aangeboden krijgt, in plaats van passief mee te schrijven.'

Wout Broekema

Jeroen: 'Wat ik daarnaast wil benadrukken is dat je niet via de bewandelde paden op zoek hoeft naar een baan. Er zijn 'standaardroutes' waar afgestudeerde bestuurskundigen kunnen instromen, maar ik raad huidige studenten aan breder te kijken dan dat. Bestuurskundigen hoeven niet altijd bij de overheid terecht te komen; nu ik bij een bank werk, bekijk ik namelijk nog steeds situaties vanuit mijn bestuurskundige referentiekader.'

Jeroen en Wout in de B.I.L.-kamer

Volgende keer

Het 29ste bestuur der B.I.L. stelt zich voor

een verslag van de lange reis

Groeten uit...?

en nog veel meer!

Word nu lid van de Vereniging voor Bestuurskunde voor het Speciale studententarief van € 16,80 per jaar.

Je ontvangt dan gelijk vier keer per jaar het tijdschrift Bestuurskunde.

Meer informatie? Surf naar www.bestuurskunde.nl

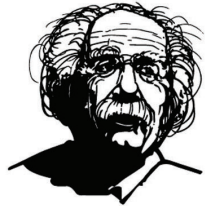

Vereniging voor Bestuurskunde

DE BRUG TUSSEN THEORIE EN PRAKTIJK

BAR EETCAFÉ TERRAS

EINSTEIN

SINDS 1995

NIEUWE MENUKAART MET DIVERSE SPECIALS!

DINSDAG

**Biefstuk met
kruidenboter**

WOENSDAG

Spareribs

DONDERDAG

Einstein Burger

Specials voor 10,- (vanaf 17:00 uur)

Bar Eetcafé Terras Einstein Nieuwe Rijn 19 2312 JC Leiden 071-512 53 70 www.einstein.nu

Jouw studievereniging
wil het je zo voordelig en
makkelijk mogelijk maken.
Dus hebben ze een
boekenleverancier
die daarbij past.

U
STUDY
STORE

Jouw studievereniging werkt
nauw samen met studystore.
En dat heeft zo z'n voordelen.
Doordat we snugger te werk
gaan, kunnen we jouw
complete boekenpakket
snel aanbieden tegen een
scherpe prijs.

www.studystore.nl